APOSTOLUL

REVISTA CADRELOR DIDACTICE
Editată de Sindicatul din Învăţământ şi Cercetare Neamţ

SERIE NOUĂ, ANUL XXIII, NR. 241 iulie-august 2021
http://apostolul.slineamt.ro

In memoriam: CONSTANTIN TOMŞA

(3 noiembrie 1939 – 29 iunie 2021)

În actuala degringoladă intelectuală, când ne stâlcim limba română „ca un fagure de miere” lăsată de înaintaşii iubitori de glie, îmbolnăvind iremediabil morala societăţii, plecarea la Domnul a scriitorului Constantin Tomşa, spirit vertical, dar cu vorba blândă, cu rădăcini într-o cultură solidă şi cu o conduită ireproşabilă faţă de cuvântul scris – căci este printre puţinii cititori avizaţi, cu adevărat „împătimit de lectură”, cum şi-a intitulat o parte din opera sa de critică literară – lasă un gol imens. Cu opera sa monumentală, la care a trudit viaţa întreagă prin biblioteci: **Un dicţionar al literaturii din judeţul Neamţ, – de la copişti la suprarealişti – (secolul al XV-lea-2012)**, dar şi cu celelalte cărţi ale sale despre opera literară a contemporanilor, fiind singurul scriitor şi critic literar de valoare, care citind tot ce au scris contemporanii săi din judeţul Neamţ, şi nu numai, punând diagnostice precise, fără ierarhizări perisabile, jignitoare la adresa adevărului literar, poate exclama cu mândrie, acolo SUS, asemeni lui Horaţiu: „*Exegi monumentun aere perenius* (lat.) *Am desăvârşit un monument mai trainic decât bronzul*”.

Şi mulţi, dragul nostru confrate Constantin Tomşa, cu Doamna Viorica alături, mai de folos ţie decât Paraschiva lui Arghezi, ori Profira lui Sadoveanu, mulţi de acum încolo se vor apleca asupra monumentului lăsat de tine, spre a cunoaşte sufletul adevărat al judeţului Neamţ – pentru că doar literatura unui ţinut poate da seamă despre sufletul oamenilor acelui ţinut.

Somn lin, împătimit al lecturii şi mare prinţ al prieteniei literare!

Constantin MUNTEANU

O promoţie care nu a făcut niciodată zgomot, dar a făcut întotdeauna performanţă

La Colegiul Naţional „Petru Rareş”

Este un lucru binecunoscut, că la Colegiul Naţional „Petru Rareş” din Piatra-Neamţ există un cult al onorării personalităţilor care au contribuit la progresul acestei instituţii, şi care s-au remarcat prin dăruire faţă de profesie. În acest perimetru se înscrie şi dublul eveniment care a avut loc aici, duminică, 18.07.2021, cu începere de la ora 11. Este vorba despre întâlnirea promoţiei 1952 a Liceului „Petru Rareş”, la care s-a adăugat celebrarea unuia dintre membrii de seamă ai acesteia, cu ocazia împlinirii unei frumoase vârste. Eroul zilei, aşadar, născut pe 18.07.1933 a fost domnul profesor şi director **Mihai-Emilian Mancaş**, către care s-au îndreptat toate gândurile bune, urările şi felicitările invitaţilor.

În deschidere a luat cuvântul domnul director al CNPR, profesorul **Grigoruţă Oniciuc**: „Cu privire la relaţia mea cu domnul profesor Mancaş, vreau doar să punctez că în perioada în care ne gândeam cum să organizăm celebrarea celor 150 de ani de existenţă a liceului, împreună cu domnia-sa, pe telefon, prin tot felul de mijloace media ne-am informat reciproc despre gânduri, despre temeri, despre planuri, şi foarte multe lucruri au putut fi realizate atunci. Simbolul regal „Straja Ţării”, care a fost identificat pe unul din pereţii clădirii, a fost o provocare pe care domnia-sa mi-a lansat-o şi mă bucur nespus că a fost dusă la bun sfârşit. Bunul Dumnezeu a făcut posibil să ne vedem astăzi, ne-a oferit ocazia să vă urăm să fiţi sănătos, să ne sfătuiţi în continuare, pentru că avem multe lucruri de recuperat din istoria acestei şcoli.”

Mihai-Emilian MANCAŞ, Grigoruţă Oniciuc

Şirul omagierilor a continuat cu discursul profesorului **Mihai Obreja**, inspector general al ISJ Neamţ, la rândul său fost director al Rareşului:

Gianina BURUIANĂ

(*continuare în pag. 2*)

Putna, 15-17 august 1871 — 150 de ani de la prima serbare a românilor de pretutindeni

În urma unui război ruso-turc început în anul 1768, armatele ţariste au ocupat Principatele Române şi pătrund până în Balcani. Austria, care nu vedea cu ochi buni înaintarea rusească, intervine pe cale „diplomatică”, nu militară şi ameninţă Rusia să înceteze ofensiva, altfel va ataca în partea de nord a imperiului, determinând pacea care a avut loc la Kuciuk Kainargi (1774).

Pentru intervenţia sa, Austria cere Imperiului otoman „o rectificare de frontieră” în sudul Galiţiei. Astfel, în urma coruperii dregătorilor otomani, prin şantaj şi înşelăciune, trupele austriece ocupă un întreg ţinut din nordul Moldovei, care a fost încă de atunci numit BUCOVINA, (nume străin născut din buze străine, spunea în 1918 patriotul bucovinean Iancu Flondor). Străvechiul pământ românesc, presărat cu cele mai scumpe amintiri ale istoriei Moldovei, cu Putna, cu mormântul lui Ştefan cel Mare, a trecut în anul 1774, fără nici o justificare sub stăpânire austriacă.

Despărţiţi de fraţii lor, românii din Bucovina nu au încetat niciodată să lupte pentru drepturi şi unitate naţională. Personalităţi de seamă din intelectualitatea de origine românească au luptat pe plan politic şi religios, atât la nivel local cât şi la

Prof. Ioan GRĂDINARU

(*continuare în pag. 3*)

Chitara – destinul unei familii de muzicieni

Constantin ANDREI — Pag. 12, 13

Carmen Cărbunariu şi provocarea hiperrealismului

Gianina BURUIANĂ — Pag. 16, 17

Simpozionul internaţional de acuarelă „Iulia Hălăucescu”

Mircea Titus ROMANESCU — Pag. 18, 19

CALENDAR
– iulie 2021

02. **HEMINGWAY, Ernest** (21 iulie 1899 - 2 iulie 1961) – **60** de ani de la moartea scriitorului american;

02. **KOGĂLNICEANU, Mihail** (6 septembrie 1817 - 2 iulie 1891) – **130** de ani de la moartea memorialistului;

02. **PALER, Octavian** (2 iulie 1926 - 7 mai 2007) – **95** de ani de la naşterea prozatorului şi publicistului;

08. **FONTAINE, Jean de la** (8 iulie 1621 - 13 aprilie 1695) – **400** de ani de la naşterea poetului francez;

10. **PROUST, Marcel** (10 iulie 1871 - 18 noiembrie 1922) – **150** de ani de la naşterea scriitorului francez;

12. **CALBOREANU, George** (3 ianuarie 1896 - 12 iulie 1986) **– 35** de ani de la moartea actorului;

15. **BAGDASAR, Dumitru** (17 decembrie 1893 - 15 iulie 1946) – 75 de ani de la moartea academicianului;

15. **REMBRANDT** (15 iulie 1606 - 4 octombrie 1669) – **415** de ani de la naşterea pictorului olandez;

19**. PAULESCU, Nicolae** (8 noiembrie 1869 - 19 iulie 1931) – **90** de ani de la moartea savantului;

24. **IVAŞCU, George** (24 iulie 1911 - 21 iunie 1988) **– 110** ani de la naşterea criticului şi istoricului literar;

26. **SHAW, George B**ernard (26 iulie 1856 - 2 noiembrie 1950) – **165** de ani de la naşterea scriitorului englez;

28. **VIVALDI, Antonio** (4 martie 1678 - 28 iulie 1741) – **280** de ani de la moartea compozitorului şi violonistului;

29. **SCHUMANN, Robert** (8 iunie 1810 - 29 iulie 1856) – 165 de ani de la moartea compozitorului german;

31. **LISZT Franz** (22 octombrie 1811 - 31 iulie 1886) – **135** de ani de la moartea compozitorului maghiar. (***Red.***)

O promoţie care nu a făcut niciodată zgomot, dar a făcut întotdeauna performanţă

(*urmare din pag. 1*)

„Dintotdeauna am avut dorinţa să aflu cât mai multe despre istoria acestei şcoli, istorie construită prin oameni de valoare. De aceea gândul meu se îndreaptă spre profesorii care au fost şi spre directori, dintre care unii au condus în perioade mai delicate. Domnul Mancaş a devenit director puţin înaintea anului centenarului liceului, şi pentru că este ziua domniei sale vreau să-i urez mulţi ani cu sănătate, şi să-l încurajez să continue să se ocupe cu scrisul, pentru că asta înseamnă un alt mod de viaţă. Mă bucur că cei de la Dobreni au decis ca şcoala de acolo să poarte numele dvs.”

În atmosfera deja supraîncărcată de emoţie, cei prezenţi – fie că erau colegi de generaţie, membri ai familiei, foşti elevi, foşti colegi de cancelarie, prieteni – au savurat expunerea domnului Mihai-Emilian Mancaş, din care selectăm: „În istoria acestei instituţii, promoţia noastră nu a făcut niciodată zgomot, dar a făcut întotdeauna performanţă. Toţi au promovat bacalaureatul, numai doi nu au făcut facultate, au fost peste 40 de ingineri, mulţi profesori de matematică, medici etc. Important pentru mine este că am fost parte din ceea ce s-a chemat reformă, la data aceea reformă de tip sovietic. De fiecare dată când am reintrat în liceu în ultimii 20 de ani am văzut că ceea ce în visele noastre nu s-a putut realiza, s-a înfăptuit în ultimul timp, sub conducerea celui mai longeviv director al Rareşului – profesorul Mihai Obreja – dar şi a actualului director, Grigoruţă Oniciuc, care ne-a adus decoraţia regală şi recunoaşterea situării colegiului între primele cinci din ţară.”

Foto: Prof. Paul SANDOVICI

Pe lângă menirea de profesor, domnul Mihai Emilian Mancaş a fost şi este poet, prozator, dramaturg, eseist. Şi în plus un foarte îndrăgit colaborator al revistei „Apostolul”. Am adresat domniei sale salutul revistei noastre cu această ocazie festivă şi am solicitat exprimarea câtorva gânduri legate de această lungă şi fructuoasă colaborare: „Eram dator să scriu la «revista noastră», pentru că, aşa cum ştiţi, întemeietorii acesteia erau dobreni de-ai mei – Constantin Luchian şi Mihai Avădanei. Iar printre colaboratori se aflau şi părinţii mei, care au fost învăţători şi un unchi de-al meu. Prima serie a revistei *Apostolul* a fost foarte puternic susţinută de dascăli plecaţi de la Dobreni, de unde sunt şi eu. Cred că şi de aceea la *Apostolul* m-am simţit ca acasă. Cum am început să colaborez? Cu multă sfială, cu ocazia unei aniversări a revistei. Oricum, deşi revista a reapărut în 1999, la început am fost un colaborator sporadic, până prin 2010-2011 când domnul Mircea Zaharia, redactorul-şef, m-a tot „ispitit”, propunându-mi să evoc personalităţi ale liceului, momente, fapte. Am făcut practic o ziaristică pe două planuri: unul cu caracter istoric – cu evocări asupra evoluţiei Rareşului şi a învăţământului, dar şi unul legat de eterna reformă a învăţământului. Şi cred că n-a fost reformă, ci revoluţie. Pentru că noi, aici, pentru prima dată în România am desfiinţat clasele şi am trecut la laboratoare.”

La final, coborând scările instituţiei care pe vremea când îi eram eu elevă se numea Liceul „Petru Rareş” m-a încercat un sentiment de recunoştinţă pentru bucuria de a fi măcar pentru câteva minute în apropierea celor care au scris istoria acestei şcoli, în apropierea celor care au „ars” pentru scopuri mari şi idealuri, în apropierea celor pe care îi putem numi, cu litere mari „ÎNVINGĂTORI”.

Lecţia de istorie ❒ Luna iulie ❒ Lecţia de istorie ❒ Luna iulie ❒ Lecţia de istorie ❒ Luna iulie

IULIE 2021

■ 2/1933 – n. **Alexandrina-Camelia Al. Mancaş**, la Chilia, Talpa, Neamţ (d. 28.05.2020, Franţa), profesoară, prozatoare, memorialistă. A colaborat la revista *Apostolul*.

■ 2/2007 – d. **Traian Cicoare**, la Piatra-Neamţ (n. 25. 01. 1925, Vâgiuleşti, Mehedinţi, azi, Gorj), profesor, eseist. A colaborat la revista *Apostolul*.

■ 3/1949 – n. **Florin-Mircea Zaharescu**, la Sibiu, artist plastic. Stabilit la Roman.

■ 4/1896 – 125 ani de la naştere, **Mihai Onofrei**, la Băreşti, Iaşi (d. 1980, Bucureşti), pictor, sculptor. A absolvit Academia de Arte Frumoase, Iaşi. Cu sprijinul lui G. T. Kirileanu, Socrat Lalu şi G. D. Lalu, studiază la Roma, împreună cu Aurel Băeşu. Revenit în ţară, se stabileşte la Piatra-Neamţ (1928). În 1929, pleacă la Academia „La Grande Chaumière” din Paris, expune, apoi, la Budapesta (1947) şi la Bruxelles (1968). Este autorul altoreliefului Calistrat Hogaş şi al basoreliefurilor lui Ion Negre şi Mihai Stamatin, fixate în faţa Colegiului Naţional „Petru Rareş”, al ornamentelor sculpturale de la mormântul lui Aurel Băeşu, al busturilor: Mihai Eminescu, la Măgurele, Bogdan Petriceicu Haşdeu, în Rotonda scriitorilor din Cişmigiu, Dimitrie Onciul, la Arhivele Naţionale ale României, I. C. Brătianu, I. G. Duca, Ion Antonescu, Carol al II-lea, Mihai I ş. a.

Rememorări nemţene

■ 5/6/1896 – 125 ani de la naştere, **Jean Mihail** (pseudonim, Jean Mihailovici), la Hălăuceşti, Roman (d. 12. 03. 1963, Bucureşti), regizor de film. A absolvit Liceul „Roman-Vodă”; studii în domeniul cinematografiei în Germania şi Franţa. Pionier al artei cinematografice româneşti. Filme (regie, scenografie, comentarii, machiaj) 1923-1963: „Ţigăncuşa de la iatac”; „Păcat”; „Manasse”; „Viaţa unui oraş”; „Cererea în căsătorie”; „Bulevardul Fluieră Vântu”; „Aniversarea lui Puşkin”; „Brigada lui Ionuţ”; „Râpa dracului” ş. a. Carte: „Filmul românesc de altădată”, 1963.

■ 6/1958 – n. **Adrian Alui Gheorghe**, la Topoliţa, Neamţ, scriitor, colaborator al revistei *Apostolul*.

■ 6/1935 – n. **Ionel Miron,** la Ivăneşti, Vaslui,

→

Putna, 15-17 august 1871

150 de ani de la prima serbare a românilor de pretutindeni

(*urmare din pag. 1*)

Viena, capitala imperiului, pentru păstrarea identităţii de neam, limbă şi credinţă. Aniversarea a 400 de ani de la sfinţirea mănăstirii Putna, ce a avut loc la 3 septembrie 1470, era un pretext bun pentru ca autorităţile austriece să nu se împotrivească unei serbări, la care să participe reprezentanţi din toate teritoriile româneşti.

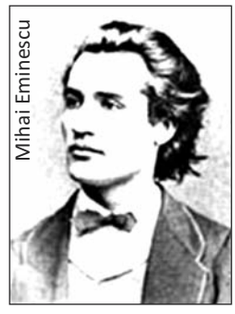
Mihai Eminescu

Aşadar, Putna şi întreaga Bucovină erau atunci sub ocupaţie austriacă, dar ctitorul mănăstirii, SFÂNTUL VOIEVOD ŞTEFAN CEL MARE era considerat „simbolul cel mai înalt al simţămintelor patriotice şi naţionale ale tuturor românilor” (ziarul *Familia*, 1862). De aceea, la mormântul său vor veni români pentru a realiza prima serbare a românilor, a studenţilor de pretutindeni.

Ideea unei serbări naţionale a fost lansată în anul 1868 de către studenţii români de la Viena, în anul următor a fost ales un prim comitet provizoriu, ce urma să se ocupe de organizarea festivităţii din anul 1870, când se împlineau 400 de ani de la sfinţirea mănăstirii Putna. Acesta era format din studenţii: Petru Pitei, preşedinte, Gabriel Băleanu, secretar şi Emil Cozub.

Comitetul provizoriu a lansat un apel la unitate şi manifestare a sentimentului naţional. Printre cei care fac apeluri se numără şi Mihai Eminescu. Sosit la Viena la data de 2 octombrie 1869, poetul lansează un „Apel către fraţi şi camarazi de arme”. Tot el este cel care promovează ideea unui congres al studenţilor prin trei articole: „Să facem un congres”, „În unire e tăria”, „Echilibrul”. Articolele au fost publicate în ziarul de limbă română „Federaţiunea” din Pesta.

În amintirile sale, studentul român la Viena, Teodor Stefanelli (cel care în anul 1875 înfiinţează la Cernăuţi „Cercul studenţesc *Arboroasa*”), îl desemnează pe Mihai Eminescu, smerit şi discret, ca fiind autorul ideii de a aduna la Putna tinerimea română. „Eminescu mi-a spus că el a clocit această idee şi când l-am întrebat de ce nu spune ca să o ştie toţi, mi-a răspuns că nu ar fi recomandabil să ştie guvernul austriac că români din România, adică supuşi străini, au propus aranjarea acestei serbări”.

Teodor Stefanelli

Comitetul provizoriu elaborează la 25 decembrie 1869 un apel către conaţionalii lor din Bucureşti, Iaşi, Paris, Berlin, Torino, Pesta, Sibiu, Oradea, Cernăuţi, Arad şi Blaj. În apel se spune: „Deşi desfăcuţi unii de alţii în privinţa politică, ne uneşte aceeaşi limbă, aceleaşi obiceiuri şi datini, aceeaşi religiune ... de la Tisa până la Marea Neagră, de la Nistru şi până la Balcani; scopul nostru comun este să ne coadunăm din toate unghiurile spre a ne cunoaşte unii pe alţii, a ne uni în cuget şi simţiri, a ne conţelege despre interesele noastre comune... pentru progres şi cultură naţională”.

Din cauza suspiciunilor autorităţilor austriece şi a războiului franco-prusac, serbarea nu a putut avea loc la 15 august 1870. După începerea noului an universitar, au continuat pregătirile pentru o serbare la Putna în anul următor. Studenţii din Viena s-au unit într-o singură societate intitulată „ROMÂNIA JUNĂ”, având în frunte pe Slavici şi Eminescu.

Presa românească din ţară dar şi din Imperiul Austro-Ungar, a continuat să facă propagandă pentru evenimentele care urmau sa se desfăşoare în anul 1871. Într-un articol publicat în ziarul liberal „Românul”, Dumitru Brătianu afirma: „... la Putna nu va fi un parastas, ci celebrarea unei naşteri”, iar Mihai Eminescu atenţionează pe români că „idealul naţional a fost perpetuat de-a lungul secolelor de mai multe generaţii, momentul nefiind unul revoluţionar”. Propaganda pentru o participare în număr cât mai mare la Putna, pe 15 august 1871, de hramul mănăstirii *Adormirea Maicii Domnului*, a fost făcută şi de ziarul „Telegraful român” din Sibiu.

Nu putem descrie evenimentele din anul 1871 fără a prezenta reacţia autorităţilor austriece faţă de această manifestare naţională şi se pare că acestea au păstrat o poziţie de expectativă. Desfăşurarea unei sărbători religioase ortodoxe ar fi fost tolerată de autorităţile imperiale, problema intervenea însă odată cu manifestările naţionale şi a congresului studenţesc.

Ion Slavici

Un lucru e cert, autorităţile locale din Bucovina au sprijinit în anul 1871 desfăşurarea serbării şi a congresului de la Putna. Ion Slavici, desemnat preşedintele comitetului de organizare, primeşte „o situaţie” de la poliţia vieneză prin care se lasă „impresia că serbările nu se vor desfăşura”.

Deşi la Cernăuţi se raportează că manifestarea naţională a fost oprită, pregătirea serbării a continuat să se desfăşoare. Primii care sosesc la Putna în ziua de 14 august sunt membrii societăţii „ROMÂNIA JUNĂ”; Gh. Dem Teodorescu, Ion Brăescu, Grigore Tocilescu vin din Bucureşti; din Iaşi C. Istrati, Russu şi Irimescu; din Berlin a venit tânărul student A. D. Xenopol, cel care va alcătui prima mare sinteză din istoria românilor, Nicolae Teclu, marele chimist de mai târziu. De la Iaşi au mai sosit M. Kogălniceanu, Hristodulo Cerchez (primarul oraşului), apoi Vasile Alecsandri şi reprezentanţi din partea mitropoliei Moldovei.

Un rol important în desfăşurarea manifestării naţionale fără incidente majore, l-a avut prefectul de Rădăuţi, Oreste Renney, simpatizant al cauzei româneşti şi apropiat al vechi familii nobiliare Hurmuzaki. Prefectul primeşte o directivă din partea autorităţilor de la Cernăuţi, pe care nu a pus-o în aplicare, prin care i se cerea să nu fie înlocuit tiparul religios al serbării cu unul naţional.

Serbarea a fost pregătită îndelung, s-au ridicat un arc de triumf şi un „portic festiv”, pridvor, loc de adunare, totul împodobit cu steaguri tricolore. Serbarea a fost deschisă în seara zilei de 14 august cu 21 de salve de tun trase de pe dealurile din împrejurimi, urmate de o slujbă religioasă.

Ziarul *Familia* consemnează: „Duminică, în 15 august 1871, de la opt, până la nouă ore, trei rânduri de salve succesive anunţară adunarea oaspeţilor

(*continuare în pag. 4*)

Lecţia de istorie ❒ Luna iulie ❒ Lecţia de istorie ❒ Luna iulie ❒ Lecţia de istorie ❒ Luna iulie

Rememorări nemţene

profesor universitar, doctor (1973). A absolvit Liceul „Mihai Kogălniceanu” din Vaslui, Facultatea de Ştiinţe Naturale, Iaşi. Cercetător ştiinţific la Staţiunea „Stejarul” Pângăraţi (1958-1982), apoi, la Staţiunea 1 CAS Potoci, Neamţ (1982-1993), profesor la Universitatea din Iaşi (din 1993) şi Universitatea Paris 7 (1995-1996). 11 medalii la saloanele de inventică: Medalia de Bronz la Salonul de la Nürnberg, Germania (1993), Medalia de Argint (2002) şi Medalia de Aur (2003), Geneva, Elveţia; Medalia de Aur (2004), la Eureka, Bruxelles, Belgia, Premiul NSPI, Paris (2003).

■ 6/2002 – d. **Marin-Marcel Drăgotescu**, la Piatra-Neamţ (n. 4. 02. 1934, Craiova).

■ 9/1946 – 75 ani de la naştere, **Mircea-Răzvan Ciacâru**, n. la Cluj. Pictor (d. 03. 03.2020, Piatra-Neamţ). Cursuri primare, gimnaziale, liceale şi Facultatea de Arte Plastice (1973), toate la Timişoara. Repartizat în Judeţul Neamţ (1973), a predat la şcolile din Bălţăteşti şi Negreşti, apoi, la Şcoala Populară de Artă, până în 1981, când s-a transferat la Complexul Muzeal Judeţean Neamţ (muzeograf restaurator). Expoziţii personale (1974-2013) la: Piatra-Neamţ, Bucureşti, Tel Aviv, Almere – Olanda, Frankfurt pe Main. În colecţii: Olanda, Franţa, Canada, S. U. A., Germania, Israel, Suedia, Italia.

■ 15/1954 – n. **Ioan Popei**, la Agapia, Neamţ, artist plastic, colaborator al revistei *Apostolul*.

■ 15. 07. 1976 – 45 ani de la naştere, **Daniel Dieaconu**, n. la Piatra-Neamţ, profesor, istoric, eseist, documentarist. Facultatea de Istorie din Bucureşti, doctor în istorie (2007), membru al Consiliului Ştiinţific al Parcului Naţional Ceahlău, membru al Consiliului Director al Forumului Montan Român, Filiala Neamţ. Cărţi (în nume propriu): „La poale de Ceahlău”, „Ceahlăul, muntele legendelor sau legenda muntelui”, „Legendele Muntelui Ceahlău”, „Evreii din Moldova de Nord, cu privire specială asupra Judeţului Neamţ / De la primele aşezări până în anul 1938”, „Realitatea unui mit: Corneliu Zelea Codreanu”, „Mitologie şi creştinism la Muntele Ceahlău” ş. a. Premiul revistei *Apostolul.*

■ 16/1970 – n. **Ciprian Istrate**, la Piatra-

Red.

(*continuare în pag. 4*)

Putna, 15-17 august 1871

150 de ani de la prima serbare a românilor de pretutindeni

(*urmare din pag. 3*)

În porticul festiv, unde comitetul îi felicită de bună venire... Adunarea întreagă intră în biserică, unde şapte preoţi celebrară sfânta liturghie, iar la priceasnă, părintele Arcadie Ciupercovici, egumen al mănăstirii Putna, ţinu o predică corespunzătoare hramului bisericii, o cuvântare care face onoarea talentului oratoric al Sfinţiei sale". Peste câţiva ani, vrednicul stareţ a ridicat o cruce lângă mănăstire în amintirea serbării.

A urmat sfinţirea darurilor aduse de participanţi, care au fost depuse pe mormântul Sfântului Ştefan. Cel mai important dintre aceste daruri a fost o urnă de argint, care se păstrează şi astăzi în muzeul mănăstirii. Ea conţinea pământ adus din toate provinciile româneşti, era o rugă către Sfântul Voevod: „Aşa cum s-a unit acest pământ aici, mijloceşte la Dumnezeu să se unească şi locurile de unde s-a luat". După primul război mondial, cea mai mare parte din acest pământ a fost presărat pe câmpurile de luptă care au dus la Marea Unire.

„S-a dat o masă comună în portic. Preşedintele comitetului, Ion Slavici, purtă toastul prim, pentru Împărat, apoi se cântă, Gott erhalte. Urmară apoi o mulţime de toasturi: Tocilescu (Bucureşti), Mureşanu (Gherla) ...Se intonă Imn religios, compus anume de V. Alecsandri, muzica A. Flechtenmacher", scrie ziarul *Familia.* A. D. Xenopol a ţinut un discurs, care este cunoscut până în ziua de astăzi, el a fost acela care a câştigat concursul cuvântărilor publice.

După masă a avut loc o manifestare populară şi în cadrul acesteia, muzicianul Badea Grigore este înlocuit la vioară de către tânărul Ciprian Porumbescu, în vârstă de numai 17 ani. La sfârşitul interpretării, acesta i-a spus tatălui său, preotul Eraclie Porumbescu: „Tată, am cântat întregii Dacii". Simţea ca toţi ceilalţi că acolo se afla întregul popor român prin tinerii săi reprezentanţi.

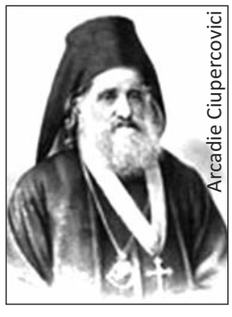
Arcadie Ciupercovici

În acest timp, un grup de studenţi s-a prezentat la prefectul Renney, cerând dreptul de a ţine un congres, în care vor fi discutate teme precum: direcţii de acţiune pentru generalizarea culturii naţionale, dezvoltarea economiei României, când şi unde va trebui în viitor să se întâlnească tinerimea academică.

Iniţial, Renney a respins cererea, pe motiv că între participanţii congresului se găseau şi cetăţeni străini Imperiului Austro-Ungar, iar primul subiect era unul „prea general". Prin această strategie prefectul le aducea mai degrabă la cunoştinţă iniţiatorilor că trebuie să fie prudenţi, deoarece acţiunea lor este ilegală.

Congresul s-a desfăşurat însă şi în aceste condiţii, programul fiind schimbat cu următoarele subiecte:

1. Prin ce s-ar putea întreaga junime română academică dezvolta omogen?
2. Cum ar putea generaţia prezentă să contribuie la dezvoltarea culturii?
3. În ce directive să pornească junimea română spre a crea condiţiile unei dezvoltări sigure şi permanente?
4. Ce ramură a dezvoltării trebuie să atragă mai mult atenţia junimii?

În această formă programul a fost adoptat de studenţii participanţi, care au discutat probleme identitare şi culturale ale românilor până la orele două din noapte. Discuţiile au fost reluate a doua zi şi observând că sfârşitul nu se întrevede, Eminescu i-ar fi spus lui Slavici: „Acela care vrea să facă ceva nu discută, ci lucrează ...facem ce ştim şi lumea vine după noi".

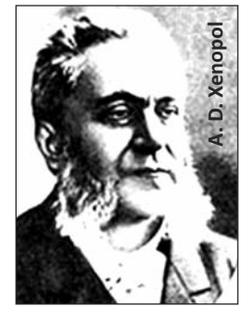
A. D. Xenopol

S-a emis, printre altele, ideea înfiinţării de societăţi în toate universităţile din străinătate în care se găseau studenţi români; se dorea înfiinţarea unui organ de presă comun, cu caracter literar şi ştiinţific, care să apară la Viena, sub titlul „Naţionalismul". Revendicările au rămas doar la stadiul de proiect. Foarte important este că serbarea de la Putna, a determinat desfăşurarea primului congres al junimii academice române de pretutindeni, cu toate neîmplinirile sale.

Ziarul *Familia* apreciază: „Serbarea de la Putna, în memoria lui Ştefan cel Mare, a ieşit foarte splendid, participând un public numeros ...La această serbare, România a fost mai bine reprezentată ...Boierimea Bucovinei, din cauze mai înalte, politice, excelă prin absenţa sa admirabilă".

„În decursul serbării, s-au împărţit şi nişte medalii de bronz şi argint, bătute anume pentru festivitatea aceasta, cu următoarea inscripţie: *Putna – 15 august 1871*, iar pe cealaltă parte: *Memoriei lui Ştefan cel Mare – Râvnitorii gloriei străbune* descrie în continuare ziarul *Familia*.

După ce oaspeţii din toate zările româneşti au plecat, Eminescu i-a împărtăşit unui coleg gândul său despre folosul serbării: „Participanţii, deşi despărţiţi prin hotare politice, toţi ştiu că sunt unul şi acelaşi neam şi această convingere va mări puterea lor de rezistenţă şi va menţine lupta pentru neam, lege, credinţă, pentru ţară". În secolul XX turnul porţii mănăstirii Putna va fi denumit „Turnul Eminescu".

Pe lângă o vie amintire în sufletele celor prezenţi şi în tradiţia mănăstirii Putna, din generaţia care a pregătit şi participat la serbare s-au ridicat cei care au luptat pentru drepturile românilor din Bucovina şi mai târziu pentru Unirea Bucovinei cu Patria Mamă. Bucurie tuturor românilor şi să ştim să ne plecăm înaintea sfinţilor noştri strămoşi, cu mulţumire şi recunoştinţă!

BIBLIOGRAFIE:

Caietele de la Putna, 8, VIII – 2015, Editura Nicodim Caligraful, Mănăstirea Putna, 2015.

Analele Putnei, XIII, 2017, Editura Mitropolit Iacov Putneanu, Mănăstirea Putna, 2017.

Analele Putnei, vol. IV, 2008, Editura Grup Muşatinii, Mănăstirea Putna, 2008. (Se găsesc la Biblioteca de carte religioasă, Sf. Sava, Buzău.)

Mănăstirea Putna. 500 de ani de la înfiinţare. În Biserica Ortodoxă Română, anul LXXXIV, nr. 7-8, iulie-august 1966, Bucureşti, 1966.

Ziarul *Familia* (a apărut 1865-1945, în Pesta, Oradea, Bucureşti), Anul VII, nr. 35, 29 august 1871.

Lecţia de istorie ❒ Luna iulie ❒ Lecţia de istorie ❒ Luna iulie ❒ Lecţia de istorie ❒ Luna iulie

Rememorări nemţene

(*urmare din pag. 3*)

Neamţ, artist plastic, absolvent al Facultăţii de Teologie Ortodoxă „Dumitru Stăniloae" din Iaşi (2008). Colaborator al revistei *Apostolul.*

■ 18/1933 – n. **Mihai-Emilian Mancaş**, la Dobreni, Neamţ, profesor, poet, prozator, dramaturg, eseist. Facultatea de Filologie a Universităţii Bucureşti. Colaborator al revistei *Apostolul.*

■ 20/1939 – n. **Mihail Apăvăloae** la Avereşti, comuna „Ion Creangă", Neamţ. Absolvent al Facultăţii de Biologie-Geografie din Iaşi. Colaborator al revistei *Apostolul.*

■ 21/1959 – n. **Dorin Ploscaru**, la Podoleni, Neamţ, preot, poet. Facultăţile de Teologie din Bucureşti şi Iaşi (1993). Colaborator al revistei *Apostolul.*

■ 24/1921 – n. **Teoctist Galinescu**, la Hangu, Neamţ (d, 10. 08. 2008, Chiriţeni, Hangu), învăţător, publicist, absolvent al Şcolii Normale „Gheorghe Asachi" din Piatra-Neamţ, deţinut politic (1948-1953), a lucrat în diferite domenii până în 1970, când a fost reintegrat în învăţământ. A pus bazele Fundaţiei Culturală „Gavriil Galinescu" şi ale Revistei „Ţara Hangului" (1995). Cărţi: „În zile de sărbători" (colab.); „Plutaşii pe Bistriţa"; „Ţara Hangului, pagini de monografie".

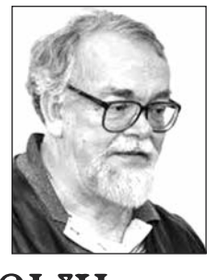

■ 23/1950 – n. **Lucian Strochi**, la Petroşani, Hunedoara, profesor, doctor în filologie, scriitor, critic literar şi de artă. Absolvent al Facultăţii de Filologie a Universităţii Bucureşti. Colaborator al revistei *Apostolul.*

■ 29/1921 – 100 ani de la naştere, **Todică Kirileanu S.**, la Holda, Broşteni, Neamţ (d. 1. 08. 1997, Piatra-Neamţ), fiul învăţătorului-folclorist Simion Teodorescu-Kirileanu, medic chirurg, cercetător ştiinţific, publicist. A absolvit Liceul „Petru Rareş" şi Liceul Militar, Facultatea de Medicină din Bucureşti, doctor în medicină (1947). Director al Sanatoriului Bisericani (1949-1950), transferat la Clinica de Ftiziologie din Iaşi (1954), cercetător la Institutul de Ftiziologie din Bucureşti. Autor al cărţii „Poezii" (1995). Cetăţean de Onoare al Municipiului Piatra-Neamţ (1995).

(Prelucrare/actualizări după *Personalităţi ale culturii din judeţul Neamţ,* un calendar alcătuit de Constantin Tomşa, Editura Crigarux&Cetatea Doamnei, Piatra-Neamţ, 2014).

Note la o expoziţie

„Serbarea de la Putna: 1871/2021. Continuitatea unui ideal” Expoziţie documentară deschisă la Centru Cultural „Iacob Putneanul”, Mănăstirea Putna, 15 iunie 2021

Suntem în anul 1871. Istoria Europei este într-o iminentă schimbare. Revoluţiile de la 1848, din întreaga Europă, au schimbat mentalităţi, destine naţionale. Ca efect, provinciile româneşti mai norocoase au reuşit să înfăptuiască „unirea cea mică” la anul 1859. Din anul 1866, la 10 mai, regele Carol I preia destinele României unite, mai întâi în calitate de voievod apoi, din 1881, va fi „uns” rege. Provinciile româneşti duc în spate două imperii: imperiul otoman şi imperiul habsburgic. Unul are deja câteva secole de istorie în spaţiul românesc, altul a înlocuit „jugul de lemn otoman cu jugul de fier austriac”, cum se spunea în popor, încă din anul 1775. În Europa un aer de schimbare, de intrare în modernitate, a cuprins societăţile evoluate. Pe acest fond, tinerimea română studiază în străinătate, la marile universităţi. În provinciile româneşti se înfiripă învăţământul superior, la Iaşi, la Bucureşti, la Cluj, la Oradea. În Europa se încheie războiul franco-prusac, 1870-1871, al cărui deznodământ a dus la unirea tuturor provinciilor germane şi sfârşitul domniei lui Napoleon al III-lea, în Franţa. Pe acest fond de evenimente majore pentru istoria şi diplomaţia europeană, la Putna, la marginea Imperiului austro-ungar, sunt puse la cale, de „junimea română”, o serbare şi un congres al studenţimii române.

Nu întâmplător este ales ca loc de desfăşurare Putna, iniţiatorii şi organizatorii considerând că „va fi serbarea în chestiune mai demnă şi mai festivă făcându-se la mormântul lui Ştefan cel Mare, în Ziua Sântei Marii”. În acelaşi timp este evidenţiată poziţia Bucovinei în structura geografică şi istorică a provinciilor româneşti: ea este „sentinela românismului contra colosului nordic şi a părţilor lui etnografice”, este, de asemenea, strategic „încheietura care leagă România, Moldova şi Basarabia cu Maramureşul şi Transilvania”. Toate acestea se specifică în „Apelul tinerimii române”, elaborat, într-o primă formă, în ziua de 25 decembrie 1869, (de Crăciun), de către un grup de iniţiativă, la Viena. Ce importanţă pot avea pentru o naţiune tânără aceste două secvenţe ale unui eveniment, aparent fără pretenţii istorice majore, într-un asemenea context extrem de activ, de important pentru devenirea Europei?

Descifrând istoria ulterioară a românilor şi a României, privind cu detaşarea şi luciditatea unui veac şi jumătate de la acele evenimente, putem avea astăzi dimensiunea visului, a speranţei, a disperării chiar a ceea ce au însemnat cele două momente ale acelei acţiuni colective. Serbarea de la Putna şi Congresul studenţimii române, care i-a urmat, au fost consecinţa unui complex de factori, dar şi a unei dorinţe de secole, amânată, dar niciodată uitată, şi care a căpătat forma unei serbări/sărbători

În memoria acelor vremuri şi a acelor evenimente a fost deschisă o impresionantă expoziţie, la Mănăstirea Putna, la 15 iunie 2021, la „Centrul Cultural Iacob Putneanul”, care marchează începutul unei importante serii de acţiuni comemorative şi de celebrare a unor momente şi a unor personalităţi providenţiale pentru rezistenţa şi persistenţa noastră în istorie.

Piesa centrală a expoziţiei o reprezintă, fără îndoială, „urna antică de argint”, depusă ca „un semn de pietate şi de amintire” pe mormântul voievodului Ştefan cel Mare la manifestarea din august 1871. Inscripţia este edificatoare: „Eroului, învingătorului, apărătorului existenţei române, scutului creştinătăţii, lui Ştefan cel Mare, junimea română academică, anul MDCCCLXX”. În această urnă au fost depuşi bulgări de pământ din toate provinciile româneşti, într-o unire simbolică. Urna este aşezată pe un piedestal de marmură, ambele fiind protejate de un baldachin din lemn de brad, furniruit cu lemn de nuc, confecţionat în anul 1874 de către meşterul Benedict Hoheneker din Rădăuţi. Ne putem imagina emulaţia de tip romantic stârnită în timp în jurul acestui obiect care s-a încărcat cu semnificaţie odată cu trecerea timpului. În expoziţie sunt expuse două epitafuri, depuse la mormântul domnitorului la 15 august 1871. Unul este o donaţie de la „Elena Istrati şi Doamnele din Bucovina”, cu o inscripţie edificatoare: „Memoriei lui Ştefan cel Mare, omagiu de veneraţiune şi recunoştinţă adus de doamnele române din Bucovina, MDCCCLXX”, iar celălalt este donat de „Maria Rosetti şi Doamnele române”, este realizat din catifea şi fir de mătase aurit, sunt cusute denumirile locurilor unde Ştefan cel Mare a repurtat victorii asupra ungurilor, turcilor şi polonilor (Baia – 1467, Rahova – 1475, Valea Albă – 1476, Pădurea Cosminei – 1496). În cele patru colţuri sunt stemele provinciilor româneşti, iar inscripţia exprimă un deziderat al epocii ştefaniene: „Mai bine să murim cu spada în mână, întru apărarea religiunii şi a patriei noastre, decât să lăsăm şi una şi alta în prada inamicului”.

Adrian ALUI GHEORGHE
Putna, 15 iunie, 2021

(*continuare în pag. 6*)

Lecţia de istorie ❒ Luna august ❒ Lecţia de istorie ❒ Luna august ❒ Lecţia de istorie ❒ Luna august

AUGUST 2021

■ 2/1891 – 130 ani de la naştere, **Mihail Jora**, la Roman (d. 10. 05. 1971, Bucureşti), compozitor, dirijor, membru al Academiei Române (1955). A absolvit Conservatorul şi Facultatea de Drept, Iaşi, Conservatorul din Leipzig. A fost: director muzical (Radiodifuziunea Română), consilier artistic (Filarmonica şi Opera Română), rector al Conservatorului, dirijor, pianist. Fondator al Societăţii Compozitorilor Români; membru al Institutului „Max Reger” din Bonn (1948). Creaţia: balete („Curtea veche”, „La piaţă”, „Când strugurii se coc” ş. a.), suita simfonică „Privelişti moldoveneşti” (şi un motiv melodic din folclor: „Pe malul Tazlăului”), poeme simfonice („Poveste indică”, „Burlescă”), „Simfonia în do”, „Balada pentru bariton şi orchestră”, muzică de cameră („Cvartetul de coarde”) lieduri pe versuri ale poeţilor români ş. a.

Rememorări nemţene

■ 8/1819 – n. **Ioan Poni**, la Roman (d. 8. 11. 1853, Iaşi), poet, traducător, actor, studii: particulare în oraşul natal, apoi Academia Mihăileană şi Conservatorul Filarmonic-Dramatic, Iaşi, Şcoala de declamaţie a lui Matei Milo. A jucat în trupa lui C. Caragiali, la Teatrul de Varietăţi şi la Teatrul Mare din Copou. Participant la Revoluţia de la 1848 din Moldova, va fi arestat. A debutat în spectacolul cu piesa „Saul” de V. Alfieri. Colaborări: „Spicuitorul moldo-român”, „Albina românească”, „Zimbrul”, „Almanah pentru români”, „Almanah de petrecere pentru moldo-români”. A publicat poezii şi a tradus piese de teatru.

■ 8/1907 – n. **Gheorghe I. Cartianu**, la Borca, Neamţ (d. 26. 06. 1982, Bucureşti), inginer, profesor universitar doctor docent (1970), membru corespondent al Academiei (1964). Absolvent al Şcolii Politehnice, Bucureşti, asistent la Şcoala Politehnică (1934), la Societatea de Radiodifuziune pentru Studioul Bucureşti.

Red.

(*continuare în pag. 6*)

Note la o expoziţie

„Serbarea de la Putna: 1871/2021. Continuitatea unui ideal” Expoziţie documentară deschisă la Centru Cultural „Iacob Putneanul”, Mănăstirea Putna, 15 iunie 2021

(*urmare din pag. 5*)

În expoziţie avem, de asemenea, între altele, un portret al lui Ştefan cel Mare, cu autor necunoscut, realizat la anul 1771, înainte de ruperea Bucovinei din „trupul” Moldovei, păstrat la Putna. O suită de portrete adună personalităţile care s-au implicat în evenimente: Mihai Eminescu, Ioan Slavici, Nicolae Teclu, Ciprian Porumbescu, Iraclie Porumbescu, G. Dem. Teodorescu, Dimitrie Gusti, A.D. Xenopol, la care s-au alăturat alte personalităţi precum Vasile Alecsandri, Vasile Pogor, Mihail Kogălniceanu, Radu George Melidon. Imaginile, prin efectul timpului şi prin consecinţele generate de faptele lor, au căpătat, fără îndoială, profilul icoanelor, în felul acesta o expoziţie cu un asemenea subiect devine un adevărat altar. Un rol extrem de important l-a avut presa vremii, publicaţiile „Românul”, „Telegraful român”, „Curierul de Iaşi”, „Timpul”, „Albina” de la Budapesta, „Convorbiri literare”, „Reformatorul”, „Trompeta Carpaţilor” etc., din care se regăsesc în expoziţie o mulţime de „probe” referitoare la evenimentele comemorate. Pieselor de epocă li s-au adăugat câteva lucrări de artă semnate de artişti plastici contemporani, adecvate evenimentului: Constantin Flondor, Horia Paştina şi Dacian Andoni.

Fv.I.1626.

Program'a

Serbarii in memori'a lui Stefanu celu Mare la mormentulu acestui erou, in manastirea Putna (Bucovina) in ... si ... Augustu 1871.

Sambeta in ... Augustu 1871.

Domineca in ... Augustu 1871.

Însemnătatea Serbării de la Putna este încă insuficient evaluată, cunoscută. Apelul tinerimii române, redactat în ziua simbolică de 25 decembrie 1869, la Viena şi transmis studenţimii române din toate centrele universitare ale Europei, conţine toate dezideratele şi toate direcţiile de urmat pentru unirea de mai târziu, înfăptuită la 1 Decembrie 1918. Dacă punem faţă în faţă dezideratele politice de mai târziu cu dezideratele exprimate în faţa şi de mulţimea adunată la Serbarea de la Putna sau care a rezonat cu aceasta, putem spune că unirea de la 1 Decembrie 1918 a avut un puternic şi autentic vot popular, exprimat cu o jumătate de veac mai devreme. Firesc, ne întrebăm acum, în faţa istoriei pe care o „emană” documentele şi exponatele din această expoziţie, dacă ar trebui ca tinerimea academică de astăzi să formuleze un nou apel către toţi tinerii români risipiţi în lume, cum ar suna acest apel? Prima întrebare ar fi: care Românie, cea din afară sau cea din interior? Avem peste 10 milioane de români în afara graniţelor fizice, care sunt „o Românie în căutarea unei identităţi”.

Fv.I.1629.

PRIMARUL URBEI IASSI.

D. J. Comerü Arumescul Donici, va lua parte la ceremonia ce urmează la Monastirea Putna în memoria Domnului Stefan cel Mare.

Primaru Iasilor, C. Cristodulo Cerchez.

15 (27) augustu 1871.

Tipografia H. Goldner.

În anul 1871 românii formulau un ideal, care ţinea de unitatea tuturor provinciilor româneşti. Din perspectiva timpului şi a iniţiatorilor Serbării de la Putna, „continuitatea unui ideal” nu este o aspiraţie, este o datorie. Dacă ne-o asumăm sau nu este alegerea noastră, conştientă sau indusă, oricum numai popoarele libere au puterea să aleagă. Mai mult, popoarele sunt importante în istorie în modul în care se raportează la libertate, în modul în care îşi gestionează libertatea.

De remarcat efortul văzut sau nevăzut al monahilor de la Mănăstirea Putna pentru realizarea acestei expoziţii, între care îi numim de astă dată pe Iustinian Costin, Timotei Tiron, Teoctist Munteanu, Dosoftei Dijmărescu, Anania Vatamanu, Alexie Cojocaru, Gherasim Soca, Iachint Sabău, Mardarie Marinciu ş. a. De remarcat, de asemenea, munca restauratorilor de la Muzeul Naţional al Bucovinei care au făcut adevărate minuni lucrând pe obiectele textile vechi de un secol şi jumătate, aducându-le la prospeţimea iniţială, dar şi în lemn sau metal: Eugenia Sidoriuc, Carmen Ungureanu, Luminiţa Sănduleac, Loredana Axinte, Constantin Aparaschivei şi Ilie Cojocariu.

Dar şi atunci, la 1871, ca şi acum, a mai existat ceva: Putna s-a identificat, în istorie, cu stareţii săi. Fără stareţul Arcadie Ciupercovici, omul din umbră şi cel care a făcut posibile toate acţiunile, îmblânzind toate asperităţile văzute sau nu, manifestările de la 1871 nu ar fi avut caracterul naţional pe care îl percepem azi. Iar astăzi, trebuie să recunoaştem, fără perseverenţa şi fără viziunea părintelui stareţ Melchisedec Velnic, manifestarea din acest an ar fi fost doar un amănunt statistic. Acest dialog peste timp, între doi stareţi care s-au situat la înălţimea vremurilor şi a istoriei lor, reconfirmă Putnei caracterul de „Ierusalim românesc”, locul în care învierea şi reînvierea s-a dovedit că sunt posibile.

Lecţia de istorie ❒ Luna august ❒ Lecţia de istorie ❒ Luna august ❒ Lecţia de istorie ❒ Luna august

(*urmare din pag. 5*)

Publică articole privind stabilitatea sistemelor electrice liniare şi neliniare, a formulat noul criteriu de stabilitate, criteriul Cartianu-Loewe. Primele instalaţii româneşti de emisie de radio cu modulaţie de frecvenţă, pe unde metrice, în România (1947); primul releu pe unde metrice (1952), dispecer radiotelefonic pentru galerii de mină (1966), sisteme de transmitere a orei exacte. Cărţi: „Modulaţia de frecvenţă”; „Bazele radiotehnicei”; „Analiza şi sinteza circuitelor electrice”; „Sinteza în domeniul frecvenţei”; „Semnale, circuite, sisteme”. Colaborări: „Telecomunicaţii”, „Buletinul Institutului Politehnic din Bucureşti”, „Memorii şi Monografii” ale Academiei Române.

■ 8/1940 – n. **Vasile Oroşanu**, Burleşti, Comuna Onţeni, Botoşani, (d. 12. 01. 1995), profesor de limba şi literatura română, muzeograf, publicist, redactor şi redactor şef al Ziarului „Ceahlăul”.

■ 16/1950 – n. **Mircea-Titus Romanescu**, la Piatra-Neamţ, pictor, a absolvit Institutul Politehnic Bucureşti şi Universitatea de Arte. Master în „management şi impresariat în arte vizuale”.

Rememorări nemţene

■ 17/1951 – 70 ani de la naştere, **Mihai Chiuaru**, la Hangu, Neamţ, pictor, a absolvit Liceul de Artă „Octav Băncilă”, Iaşi şi Institutul de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu”, Bucureşti, Secţia artă monumentală. Membru al U. A. P. din România. A debutat într-o expoziţie a tineretului (Bucureşti, 1974). Personale: Piatra-Neamţ, Bucureşti, Iaşi, Bacău, Moineşti, Bistriţa, Timişoara, Chişinău, Olanda, Japonia. Expoziţii şi saloane internaţionale în Franţa, S. U. A., Italia, Belgia, Germania ş. a.

■ 19/1879 – n. **Lascăr L. Vorel**, la Copou, Iaşi. (d. februarie 1918, München, Germania), pictor postimpresionist. Şi-a petrecut prima parte a vieţii la Piatra-Neamţ. După studiile liceale şi Şcoala de Arte Frumoase din Iaşi, Akademie der Bildenden Künste München (1900). Expune uleiuri

→

Nu se va întoarce nimeni şi niciodată – aici vă vor putrezi oasele (2)

(*urmare din numărul trecut*)

Al doilea val de deportări din Basarabia: Operaţiunea „Iug”, 1949

După ce s-au răfuit cu principalele „elemente antisovietice” în 1941, autorităţile locale au avut o altă problemă după război: colectivizarea mergea prea lent. Următorul val de deportări în masă a avut loc sub steagul luptei cu „chiaburii”, ţăranii prosperi.

Operaţiunea, numită ulterior „Iug” (Sud), a început de fapt cu un memorandum al ministrului Afacerilor Interne al RSSM, Fedor Tutushkin, către şeful Ministerului Unional al Afacerilor Interne (MVD) Serghei Cruglov. Într-o scrisoare din 12 octombrie 1948, Tutushkin indică faptul că „rămăşiţele elementelor naţionalist-burgheze moldo-române, chiaburo-banditeşti şi speculative” rezistă procesului de „modernizare” a agriculturii. În acest sens, şeful Ministerului local al Afacerilor Interne a cerut permisiunea de a deporta de pe teritoriul RSS Moldovenească 15.000 de familii de chiaburi, sau cel puţin „partea cea mai ostilă şi mai puternică economic a chiaburimii în număr de până la 5.000 de oameni”.

În următoarele luni, autorităţile locale au raportat repetat privind creşterea activităţilor „ostile” şi „subversive” ale chiaburilor, şi chiar au acuzat ţăranii bogaţi de organizare a actelor de terorism.

Operaţiunea „Iug” a început la ora două noaptea, pe 6 iulie şi s-a încheiat la ora opt seara, pe 7 iulie 1949. Conform ordinului oficial al autorităţilor, deportaţii aveau dreptul să ia cu ei până la 1,5 tone de lucruri pe familie. De fapt, majoritatea abia de reuşea să ia ce putea duce: o maşină de cusut sau, de exemplu, un butoi de miere. Mulţi au plecat în Siberia fără haine călduroase şi unelte de lucru. Soldaţii nu le-au acordat timp pentru pregătiri minuţioase. Toate bunurile rămase, inclusiv casele şi terenurile, au fost confiscate şi predate statului şi colhozurilor. Bunurile mărunte erau deseori luate de vecinii care au avut norocul să rămână acasă. În timpul acestui val de deportări multe familii s-au îndepărtat nu doar fără lucruri dar şi fără taţi: bărbaţii se ascundeau în speranţa că fără capii familiei, pe cei dragi nu îi vor ridica, aşa cum a fost în 1941. Însă regulile se schimbaseră. La gări, familiile erau transportate în principal cu camionul. Apoi, deportaţii erau încărcaţi în vagoane de marfă. În Kazahstan şi Siberia au fost expediate 30 de eşaloane (1.573 vagoane) într-o singură zi. Drumul spre aşezările speciale a durat de la două până la patru săptămâni. Asistentele şi medicii promişi de ordinul oficial nu au fost prezenţi pe lângă deportaţi. Este aproape imposibil să se stabilească astăzi cifrele exacte, dar se ştie că mulţi au murit până a ajunge la locul de surghiun.

Ca urmare a operaţiunii „Iug”, de pe teritoriul Basarabiei, au fost deportate 34.270 de persoane, dintre care 13.651 femei şi 11.245 copii. La sosire, deportaţii au fost repartizaţi pe la localnici sau prin barăci – unele construite special pentru operaţiunea „Iug”, altele rămase de la valurile anterioare de represiune de pe teritoriul URSS. Trăiau „prin colţuri”, mai multe familii într-o baracă. Cu timpul, familiile în care erau bărbaţi construiau bordeie sau chiar case de lemn. Prima iarnă s-a dovedit a fi cea mai dificilă: unele din persoanele internate în colonii speciale nu au putut suporta clima neobişnuită şi munca grea de tăiere a pădurii. Istoricii încă nu au reuşit să stabilească exact câte persoane au murit spre locurile de exil şi câte nu au supravieţuit condiţiilor dure de existenţă. Printre victimele celui de-al doilea val de surghiun erau mulţi dintre cei care nu au fost goniţi de acasă în timpul primului val.

Rezultatele deportărilor au depăşit toate aşteptările autorităţilor. Din iulie până în noiembrie 1949, procentul gospodăriilor ţărăneşti incluse în kolhozuri a crescut de la 32% la 80%. Până în ianuarie 1950, ponderea kolhoznicilor era de 97%. Temându-se de noi valuri de deportări, ţăranii au cedat statului terenurile şi alte proprietăţi.

Angelina BEGU

Lecţia de istorie ❒ Luna august ❒ Lecţia de istorie ❒ Luna august ❒ Lecţia de istorie ❒ Luna august

Rememorări nemţene

Şi guaşe în cadrul Societăţii Tinerimea Artistică. Singura expoziţie personală, la Galeria „Golz” din München (1931). În prezent, Muzeul de Artă din Piatra-Neamţ deţine o parte a lucrărilor lui reprezentative, şi organizează Bienala de Pictură „Lascăr Vorel”.

■ 20. 08. 1944, **Parasca Agape** (n. Boca), în satul Răchiţi, Judeţul Suceava. Institutul de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu” Bucureşti, (1975). A predat desenul în şcoli din Neamţ. Membru UAP.

■ 20/1975 – n. **Lucian Gogu-Craiu**, la Piatra-Neamţ, profesor, artist plastic. Academia de Arte Vizuale „George Enescu” din Iaşi (1999). Membru al . U. A. P.

■ 26/1925 – n. **Ion Coman**, la Pocreaca, Iaşi (d. 5. 09. 1970, Constanţa), primul director al T. T. din Piatra-Neamţ. Fondatorul „generaţiei de aur” a T. T.: actori, regizori, scenografi şi dramaturgi.

■ 30/1846 – 175 ani de la naştere, **Alexandru Podoleanu**, Podoleni, Neamţ (d. 1907, Bucureşti), profesor, compozitor. A absolvit Facultatea de Litere şi Filozofie, Conservatorul de Muzică. A predat la Liceul „Sfântul Sava”, Bucureşti. Primul organizator şi dirijor al corului de la Biserica „Domniţa Bălaşa”, autor al „Cursului de muzică vocală pentru şcolile secundare. Program analitic aplicat la Seminarul Pedagogic Universitar din Bucureşti” (1908).

■ 30/1960 – n. **Ştefan Potop**, la Tazlău, Neamţ, profesor, artist plastic. Absolvent al Academiei de Arte „George Enescu”, Iaşi (1987), preşedinte al Filialei Neamţ a U. A. P.

(Prelucrare/actualizări după *Personalităţi ale culturii din judeţul Neamţ,* un calendar alcătuit de Constantin Tomşa, Editura Crigarux&Cetatea Doamnei, Piatra-Neamţ, 2014).

Un documentar despre răpirea Basarabiei (2)

9 IULIE 1940, DOMNULE MINISTRU,
Am onoarea a Vă depune alăturatul memoriu, prin care descriu cum şi în ce condiţiuni s-a efectuat evacuarea Ţinutului Nistru, în ziua de 28 Iunie a. c.
Primiţi Vă rog, Domnule Ministru, asigurarea deosebitului meu respect.
REZIDENT REGAL al Ţinutului Nistru Grigore Cazacliu
ANIC, F. Ministerul de Interne, d. 203/1940, f. 90.

MEMORIU

În luna Octombrie 1939 mai mulţi ofiţeri din garnizoanele basarabene au început să-şi evacueze familiile şi mobila lor peste Prut, iar peste puţin timp s-au retras şi trupele – lăsând la un moment dat în tot Ţinutul Nistrului numai un Regiment de Grăniceri, complectat ulterior cu o Divizie de Cavalerie.

În mijlocul populaţiei orăşeneşti s-a produs o panică, iar la sate o mare îngrijorare.

Mulţumită însă faptului, că armata retrasă s-a reîntors în curând complectară cu mai multe Divizii şi s-au început lucrările de întărire pe malul

Bucuresti, 22 iunie 1941. Ziua declansarii Razboiului Sfant pentru eliberarea Basarabiei si Bucovinei de sub ocupatia bolsevica.
Fotograf: Willy Pragher. Sursa: Arhiva de Stat din Baden Wurttemberg

Nistrului şi mai cu seamă mulţumită Înaltei vizite făcută de către Maiestatea Sa, în ziua de 6 Ianuarie 1940, liniştea s-a restabilit şi populaţia a căpătat încredere în Statul Român.

Personal şi în ultimul timp împreună cu Domnul Ministru Ciobanu în desele vizite ce făceam în diferite judeţe, căutam să convingem populaţia din Basarabia că nu există niciun pericol pentru ea, iar Domnul Ministru de Interne a dat şi o circulară prin care se pedepsea aspru toţi acei care îşi transportau mobila şi familiile lor peste Prut.

Totul se părea normal şi liniştea domnea, cu toate că organizaţia comunistă camuflată se mişca şi despre care lucru am înştiinţat forurile competente la timp.

În ziua de 27 Iunie a. c., pe la orele 11 dimineaţa, pe cale particulară am aflat despre ultimatumum rus dat ţării noastre. M-am interesat la Domnul Comandant al Corpului de Armată şi am primit răspunsul că nu e nimica grav. Totuşi, m-am informat şi la Ministerul de Interne şi am primit acelaşi răspuns.

Numai la ora 6.50 p.m., am fost chemat la telefon de către Domnul Ministru de Interne şi care mi-a comunicat că Decretul de mobilizare e semnat şi se iau toate măsurile pentru menţinerea ordinei.

Peste o oră am primit şi telegrama cifrată Nr. 133 în care mi se comunica cele spuse verbal de către Domnul Ministru de Interne. În acelaşi timp, s-a prezentat la mine Comandantul Garnizoanei Chişinău şi m-a rugat să convoc pe toţi şefii de autorităţi pentru a le comunica măsurile ce trebuesc luate în cazul unui eventual atac al paraşutiştilor.

La ora 11 noaptea am avut această întrunire şi după ce şefii de autorităţi au primit instrucţiunile necesare, eu am dat ordin şefului Serviciului Drumurilor Naţionale să reţină la el patru camioane pentru orice eventualitate.

Între timp, posturile de radio Sofia şi Belgrad au anunţat că Guvernul Român a fost nevoit să accepte ultimatumul rus şi a cedat Basarabia şi nordul Bucovinei.

La locuinţa mea era un adevărat pelerinaj; toată lumea cu groază mă întreba dacă ştirea e adevărată sau nu. Neavând nicio ştire de la Guvern, eu am dezminţit categoric această informaţie care produsese o puternică panică şi liniştea s-a restabilit în bună parte din nou.

Numai la ora 4 dimineaţa am fost chemat la telefon de către Domnul Ministru de Interne care mi-a comunicat groaznica veste de cedare a Basarabiei şi că la ora 12 rusească sau 11 românească – armata rusă intră în Chişinău.

Peste câteva minute aceeaşi veste mi s-a comunicat şi de către D-l Comandant al Corpului de Armată, însă mi-a spus că ruşii intră în Chişinău la ora 8 seara.

Am căutat în primul rând să înştiinţez pe fruntaşii români a căror viaţă putea să fie în pericol dacă rămâneau în mijlocul evreimei comuniste şi pe şefii de autorităţi. Camioanele rezervate pentru Ţinut le-am pus la dispoziţia Băncii Naţionale care nu avea niciun mijloc de transport. Sofeurii bolşevizaţi s-au ascuns şi dacă vreun particular avea maşină sau camion, nu avea cine să-l conducă. Pe la ora 8 dimineaţa nu se mai găsea nicio picătură de benzină sau motorină; birjarii evrei şi cari formau majoritatea în Chişinău, au dispărut, iar pe cei creştini îi luau cu forţa de la civili ofiţerii pentru a-şi transporta micul lor bagaj la gară, aşa că funcţionarii civili rămăsese fără niciun mijloc de transport. Toţi funcţionarii îmi cereau aconturi pe luna Iulie, iar alţii pensiile şi lefurile pe luna Iunie. Am intervenit la Administraţia financiară şi am dispus să le plătească lefurile şi pensiile în monedă metalică pentru ca restul de valori să fie mai uşor de transportat, iar funcţionarilor de la Ţinut le-am dat aconturi din fondul de 200.000 lei pentru concentraţi.

La ora 11 şi jumătate s-a prezentat o delegaţie din trei persoane şi anume: N. Bivol, fost primar sub guvernarea liberală, A. Lupaşcu, fost director al Băncii Chişinău, şi Braşoveanu, fost inspector veterinar şi condamnat pentru comunism, şi într-o formă arogantă mi-au cerut să numesc o comisiune interimară pentru conducerea oraşului Chişinău, deoarece primarul şi ajutorii lui plecase din oraş.

Am refuzat categoric să numesc acest soviet şi i-am dat pur şi simplu afară din birou. Cu toate că Ministerul de Interne şi chiar D-l General Ţenescu, cărora le-am cerut sfatul, au aprobat să numesc o comisie din doi oameni necomunişti, eu am ezitat să fac acest lucru şi aflând că Secretarul General al Ţinutului s-a reîntors din Bucureşti i-am dat delegaţie pentru conducerea oraşului până la intrarea ruşilor.

Am chemat din nou Ministerul de Interne la telefon şi am comunicat Domnului Ministru că dacă îmi va cere să mă împuşc – o fac, însă eu Grigore Cazacliu care am luptat toată viaţa mea şi cu toate rudele mele contra ruşilor şi mai cu seamă contra comuniştilor – nu pot să predau tocmai eu Basarabia şi copiii mei să fie arătaţi cu mâna că tatăl lor a predat Basarabia.

Domnul Ministru de Interne a înţeles tragedia mea şi a dispus să dau delegaţie Domnului Secretar General al Ţinutului pentru a-i întâlni pe ruşi.

Toate instituţiile publice erau supravegheate de către tineretul evreu comunist cu butoniere roşii; poliţia, afară de Inspectorul General, plecase. Am dispus să se ardă toate actele secrete şi a căror copii se află la Direcţia Generală sau la Ministerul de Interne.

Pe la ora 1 şi jumătate p. m., s-a prezentat din nou o delegaţie comunistă împreună cu Secretarul General al Municipiului Chişinău pentru a protesta că autorităţile române evacuează toate bunurile „obşteşti”. Bineînţeles că şi de data aceasta am terminat repede discuţia cu ei şi am căutat să mă îngrijesc mai departe în limita posibilă de evacuarea autorităţilor şi a bunurilor.

Nu s-au putut evacua fermele cari nu aveau legături telefonice şi Inspectoratul şcolar din vina Inspectorului general al învăţământului, I. Macovei, care intenţionat s-a ascuns.

Pe la ora 2 am chemat din nou la telefon pe Domnul Ministru de Interne şi i-am comunicat tot ce s-a făcut până atunci şi despre starea spiritelor din oraş. Am primit sfatul ca eu personal să plec înainte de plecarea Comandamentului Corpului de Armată. La ora 2 1/2 am plecat în judeţ, unde împreună cu Directorul Camerei Agricole am dispus evacuarea oilor karakul şi a inventarului viu şi mort, ceea ce s-a şi făcut şi am trecut Prutul cu ferma convingere că în curând mă voi reîntoarce pe meleagurile strămoşilor mei.

REZIDENT REGAL AL ŢINUTULUI NISTRU,
Grigore Cazacliu

ANIC, F. Ministerul de Interne, d. 203/1940, f. 91-92 v.

Gheorghe COJOCARU,
istoric, director al Institutului de Istorie, Chişinău

Festivalul Naţional „Garabet Ibrăileanu”, ediţia a IV-a, Roman 2021

Împlinirea a 150 de ani de la naşterea criticului şi istoricului literar Garabet Ibrăileanu a fost marcată la Roman prin desfăşurarea, în perioada 18–20 iunie, a Festivalului Naţional „Garabet Ibrăileanu”. Organizat de Uniunea Armenilor din România, sucursala Roman, şi aflat la cea de a IV-a ediţie, festivalul reprezintă una dintre manifestările notabile care pune Romanul pe harta culturii naţionale. Apărut din iniţiativa preşedintelui filialei Roman a Uniunii Armenilor, dr. Nazaretian Emanuel, şi sprijinit de Primăria Roman, de Hotel Roman, de Societatea Culturală „Clepsydra” şi de Centrul de copiere şi imprimare Color Print, festivalul s-a desfăşurat în grădina de vară a Hotelului Roman by Dumbrava, într-o atmosferă distinsă.

Deschiderea manifestărilor a avut loc în prezenţa Excelenţei Sale E. S. Sergey Minasyan, ambasadorul Republicii Armenia la Bucureşti, a primarului Municipiului Roman, Leonard Achiriloaei, a domnului Mihai Zamfir, critic şi istoric literar, profesor la Universitatea din Bucureşti, a domnului Vasile Spiridon, profesor la Universitatea „Vasile Alecsandri” din Bacău, ambii membri ai Uniunii Scriitorilor din România. Asistenţa numeroasă, formată din reprezentanţii mai multor comunităţi armene din România, din personalităţile culturale ale oraşului, din oamenii pasionaţi de cultură şi din reprezentanţii mass-media, a fost cea mai puternică mărturie a dorinţei oamenilor de a participa fizic la evenimente culturale.

Activităţile primei zile au fost conduse de directorul festivalului, dr. Emanuel Nazaretian, care a subliniat contribuţia majoră a intelectualilor cu ascendenţe armeneşti (Gheorghe Asachi, Mihail Jora, Jeni Acterian, Ştefan Agopian, Spiru Haret, Ana Aslan) la dezvoltarea diferitelor domenii de activitate, accentuând rolul lui Garabet Ibrăileanu la evoluţia criticii literare ante şi interbelice. Despre viaţa şi activitatea culturală a întemeietorului revistei „Viaţa românească” au vorbit profesorii Mihai Zamfir şi Spiridon Vasile. Universitarul bucureştean ne-a prezentat doct evoluţia profesională a criticului, de la calitatea sa de publicist, de teoretician al poporanismului, la cea de profesor universitar, de traducător şi chiar de romancier. De cealaltă parte, universitarul băcăuan, a expus o latură mai puţin cunoscută a lui Ibrăileanu, dezvăluită de amintirile contemporanilor săi, şi anume ipohondria sau obsesia lui pentru igienă.

Seara s-a încheiat cu vizionarea filmului de licenţă, „Legătura de leuştean”, a tinerei regizoare Armine Vosganian, prezentat şi în cadrul Zilelor filmului armenesc, din ianuarie 2021, bucuria fiind întregită de participarea directă a talentatei actriţe. Filmul de scurtmetraj, cu tema mineriadele văzute prin ochii tinerilor, a fost realizat după nuvela omonimă inclusă în volumul *Jocul celor o sută de frunze şi alte povestiri*, semnat de Varujan Vosganian.

Activităţile din a doua zi a festivalului au fost conduse de preşedintele Uniunii Armenilor din România, cunoscutul scriitor şi om politic, Varujan Vosganian, responsabil de renaşterea culturală a comunităţilor de armeni din România. Competentul istoric de artă, Răzvan Theodorescu, a impresionat audienţa, alegând să prezinte, într-un discurs elevat, efortul lui Ibrăileanu de a dovedi contribuţia remarcabilă a intelectualilor moldoveni la emanciparea noastră culturală. La finalul expunerii, tonul sobru al vicepreşedintelui Academiei Române a devenit tandru, mai ales când l-a evocat pe strămoşul său ilustru, Melchisedec Ştefănescu.

În continuare, profesorul Mihai Zamfir a înfăţişat evoluţia neobişnuită a criticului literar, de la statutul de promotor şi apărător neînduplecat al poporanismului (tendinţa realist-critică a tradiţionalismului) până la poziţia de intelectual atras de ideile moderne ale vechiului său rival, Eugen Lovinescu.

Momentul cel mai aşteptat al festivalului a fost anunţarea premiilor, majoritatea laureaţilor bucurându-se de aprecierea membrilor juriului.

Premiul **Opera Omnia** a fost acordat criticului şi istoricului literar, **prof. univ. dr. Mihai Zamfir**, pentru activitate îndelungată şi carieră prestigioasă, iar **premiul pentru debut** i-a revenit **conf. univ. dr. Emanuela Ilie**, pentru activitatea remarcabilă, desfăşurată în cadrul Catedrei de limba şi literatura română „Garabet Ibrăileanu” a Universităţii „Al. I. Cuza” din Iaşi.

Laureaţii concursului de aforisme originale au fost anunţaţi de prof. Lucian Strochi, cel care a avut şi calitatea de preşedinte al juriului, format din: Emilian Marcu, scriitor, critic şi istoric literar, Cornel Paiu, preot, scriitor şi preşedinte al societăţii „Clepsydra”. **Premiile speciale ale juriului** au fost obţinute de **dr. Ecaterina Petrescu Botoncea** (Târgovişte) şi de **Mihai Hanganu**, scriitor (Piatra-Neamţ). **Premiul I** a fost acordat scriitorului **Tudorel Radu** (Piatra-Neamţ), Premiul al II-lea scriitoarei Daciana Cuc (Hunedoara), Premiul III-lea Cogeanu Manuela (Piatra-Neamţ), iar menţiuni au primit Veronica Kerekeş (Reşiţa), Adriana Iuliana Cuc (Petroşani) şi Mihai Babei (Botoşani).

Trofeul festivalului i-a fost decernat academicianului Răzvan Theodorescu, vicepreşedinte al Academiei Române.

Întâlnirile din cadrul meselor rotunde, la care s-au aşezat în fiecare seară reprezentanţi ai sucursalelor Uniunii Armenilor din Bacău, din Botoşani, din Bucureşti, din Cluj-Napoca, din Constanţa, din Iaşi, din Suceava şi din Tulcea, au îmbogăţit cunoştinţele participanţilor despre moştenirea critică a lui Garabet Ibrăileanu, despre contribuţia sa la dezvoltarea culturii române, în calitate de polemist, de eminescolog, de moralist şi de romancier, dar şi despre istoria greu încercată a armenilor sau despre impresionantul lor patrimoniu cultural.

Prof. Paraschiva BUCIUMANU

Profesoara Cristina Petrariu a câştigat *Premiul Mentor pentru excelenţă în educaţie* (2)

(*urmare din numărul trecut*)

Am aşteptări mari dar realiste de la ei, pentru că le calibrez întotdeauna cu talentul, puterea de muncă, sensibilitatea şi temperamentul lor. Încerc să îi fac să îşi descopere uriaşul potenţialul creativ, să îi determin să abordeze cu mult curaj temele propuse şi să se deblocheze artistic. Recompensele vin de obicei în plicuri din SUA, Japonia, Hong Kong, India, Israel etc. Sunt premii şi distincţii pe care ei le obţin la concursuri de arte plastice destinate elevilor, unele cu o tradiţie de peste 40 de ani. Alteori, sunt selectaţi şi invitaţi să participe la concursuri şi festivaluri internaţionale în Portugalia şi Macedonia şi chiar pe alte continente. Spre exemplu, în 2019, am reprezentat România împreună cu elevii mei Miruna Morţe şi Laurenţiu Păr în Hong Kong la o expoziţie mondială a tinerelor talente – *Art Next Expo*. Tot în Hong Kong, în 2014, am fost invitaţi să susţinem mai multe ateliere de predare a tehnicii icoanei pictate pe lemn. Am organizat, ani de-a rândul, tabere şi stagii de documentare şi pictură pentru cei mai buni elevi ai mei, pentru a-i motiva, la Balcic, la Nessebar, la Veneţia, la Londra, la Paris. E modul meu de a-i recompensa pe cei mai buni dintre ei.

CRISTINA PETRARIU *(n. 17 septembrie 1978, Piatra-Neamţ) este absolventă a Liceului de Arte „Victor Brauner" din Piatra-Neamţ (1997), licenţiată a Universităţii Naţionale de Arte „George Enescu", Facultatea de Arte Plastice, Decorative şi Design (2003), cu un Masterat în Arte decorative la aceeaşi Universitate ieşeană (2005). În prezent, este profesor cu gradul didactic I, titular la Palatul Copiilor din Piatra-Neamţ, Catedra de Pictură II. A fondat în anul 2010 Asociaţia Culturală „Arte.Ro", în Piatra-Neamţ. Organizatoarea celui mai important festival internaţional de arte plastice pentru copii şi tineri din ţară: Piatra-Neamţ Creativ. Reprezentanta României la Art Next Expo Hong Kong, noiembrie 2019 – expoziţie bienală şi târg internaţional de artă pentru tinerii artişti emergenţi din întreaga lume. Are numeroase participări la stagii de documentare şi workshopuri: în Belgia, Grecia, Italia, Germania, Macedonia, Bulgaria, Hong Kong, Portugalia, stagii în fotojurnalism la Bruxelles (Ecole Le 75) şi Veneţia (ICR). A fost prezentă frecvent în expoziţii colective şi personale – fotografie, pictură, icoane pe lemn, foto/video instalaţii în România (Piatra-Neamţ, Iaşi) şi în străinătate (Vasanello, Potenza-Italia; Verl-Germania; Viena-Austria, Veneţia-Italia). Curator de expoziţii, concursuri şi festivaluri de artă plastică ale elevilor, în ţară şi în străinătate (Bitola – Macedonia, Nesebar – Bulgaria, Veneţia – Italia, Hong Kong – China, Evora – Portugalia). Organizator de stagii de documentare în cadrul programului „Arte vizuale nemţene în circuit european – dezvoltare personală prin mentorat artistic şi estetic" – Veneţia – Italia, 2011; Londra – Marea Britanie, 2012; Paris – Franţa, 2013. Organizator de workshopuri de pictură icoană pe lemn în Hong Kong la invitaţia Institute of Education, Hong Kong, 2014. Stagii de pregătire a elevilor în pictura de peisaj – Balcic -Bulgaria, 2013, Nesebar – Bulgaria, 2015 şi Constanţa – România, 2017, programe cofinanţate de către Primăria şi Consiliul Local Piatra-Neamţ şi Consiliul Judeţean Neamţ.*

– *Cum putem păstra interesul şi dragostea oamenilor pentru artele plastice, pentru frumos?*

– Prin lucruri mici, prin felul cum ne aranjăm interioarele simplu, cu bun gust, fără elemente inutile, fără să încărcăm, fără kitsch-uri. Prin alegerea cu grijă a veşmântului, prin cultivarea simţului estetic la copii, prin educaţia lor vizuală. Prin exercitarea simţului civic şi drepturilor cetăţeneşti când urbanismul unui oraş e schilodit prin tăierea unor arbori mai bătrâni decât noi. Prin alegerile pe care le facem constant în materie de producţii audio-video pe canalele consacrate. Prin concerte, spectacole, filme, expoziţii, vizite la muzee, situri şi locuri încărcate de cultură. Prin lectură, prin participarea la activităţile bibliotecilor, prin cunoaşterea istoriei neamului şi istoriei artei româneşti şi universale. E o alegere continuă, zilnică, o alegere care zideşte sau dărâmă. *Frumuseţea va salva lumea,* spunea Dostoievski. Niciodată, parcă, aceste cuvinte nu au fost mai actuale decât astăzi, când suntem atât de agasaţi de o subcultură populară atât de omniprezentă.

Împreună cu prof. Henry Lau din Hong Kong (2018)

– *Ce apreciaţi cel mai mult la oameni?*

– Măsura în care îl au pe Dumnezeu în inima lor. Atât! Asta îi face oameni buni şi buni profesionişti. Sursa mea de energie, pentru a continua munca pe care o fac, este credinţa nestrămutată că Dumnezeu îngăduie să ajut aceşti copii să se cunoască pe ei înşişi şi să facă lumea mai bună, mai frumoasă. Energia copiilor însăşi este un combustibil nepreţuit pentru mine. Sunt efervescenţi, inteligenţi, creativi şi plini de forţă, aşa că nu îmi permit momente de repaos, întrucât nu mă lasă inima să nu le ofer tot ce pot. Tot ceea ce facem trebuie să conteze. Viaţa fiecăruia dintre noi trebuie să fie plină de sens. A mea capătă sens odată cu realizările lor! Cred foarte mult în sinergia divino-umană şi în puterea acestui efort conştient şi asumat de a schimba lucrurile. Înţelepciunea populară spune că Dumnezeu îţi dă, dar nu îţi pune în traistă. Însă, de multe ori, îţi pune şi în traistă, o spun din experienţă. Nu mi-am pus niciodată problema banilor, am trăit cu cât a fost şi întotdeauna a fost bine aşa. Obiectivul meu a fost să îmi fac meseria la un nivel înalt, restul a venit de la sine, toate s-au adăugat atât cât a fost necesar, atât cât a trebuit, când a trebuit. A trăi pentru a lăsa lumea un pic mai bună mi se pare un obiectiv bun şi realist. Adicţiile şi perspectivele false sunt sursa multor rele, aşa că nu am aşteptări de la oameni. Am simţit, de multe ori, că la pasărea oarbă îi face Dumnezeu cuib, sau, ştiţi cum e, *ce e val, ca valul trece…*

– *Asociaţia* Arte.Ro *a împlinit 11 ani de activitate creatoare în slujba artelor frumoase. Cum a fost să construiţi acest renume greu de egalat?*

Reprezentând România la *Art Next Expo* Hong Kong 2019

– Greu. Cu lacrimi, cu timp, cu efort, cu nopţi nedormite, cu multe sacrificii în relaţiile cu oamenii, cu vacanţe anulate, fără week-enduri, fără odihnă, plătind un preţ mare. Cu orare

Profesoara Cristina Petrariu a câştigat *Premiul Mentor pentru excelenţă în educaţie* (2)

Şi agende de la care nu am abdicat, cu relaţii, curaj, ajutor, cu banii proprii puşi la bătaie. Dar nu se poate altfel... Însă rezultatele au compensat totul. Nu cred că există nimic mai important în lumea asta care rămâne după mine decât ceea ce am zidit în copiii cu care am lucrat. Şi *Arte.Ro* mi-a folosit enorm din acest punct de vedere! Din păcate, întrevăd un orizont de aşteptare sumbru pentru ONG-uri. Pentru cei care fac tot educaţie, dar altfel. Pentru cluburi, cercuri, ateliere, pentru educaţia extraşcolară, extracurriculară. Asistăm la o „democratizare" a educaţiei obligatorii, formale, la naşterea unei educaţii corecte politic, în fond la o schimbare totală de paradigmă în ceea ce priveşte educaţia. Cu noile măsuri şi condiţionări socio-sanitare, elevii au tot mai puţin timp la dispoziţie pentru alte activităţi educative, au tot mai multe restricţii şi bariere. Ne îndreptam spre un flux *main stream* în educaţie care mie îmi pare că are accente, deocamdată, uşor totalitariste. Nu putem răpi copilului plăcerea, bucuria şi, până la urmă, dreptul şi obligaţia morală de a-şi dezvolta un talent într-un cadru nonformal. Nici chiar cu motivaţii de tipul celor care ni se flutură astăzi pe pixelii şi biţii bannerelor şi ecranelor care ne agresează retinele zilnic. Asociaţia *Arte.Ro* a realizat, în ultimii zece ani, sute de proiecte mai mari sau mai mici de care au beneficiat foarte mulţi elevi români şi străini. Este vorba, în primul rând, de Festivalul Internaţional de Arte Plastice pentru Copii *Piatra-Neamţ Creativ*, ajuns la ediţia a cincea şi care, în fiecare an, exceptând 2020, a avut peste 50 de participanţi direct, veniţi de pe patru continente. Au mai fost stagii de documentare, workshopuri şi concursuri internaţionale, festivaluri şi expoziţii pentru elevii cu care am lucrat în ţări precum Bulgaria, Macedonia, Cehia, Italia, Franţa, Anglia, Hong Kong, Israel, Portugalia, Grecia s. a. Am acordat o importanţă deosebită atelierelor de gravură, sculptură, pictură, icoană, taberelor şi călătoriilor de documentare. Am organizat expoziţii personale foştilor mei elevi, acum masteranzi sau doctoranzi ai unor prestigioase instituţii de învăţământ superior artistic din România. Am editat şi ilustrat publicaţii dedicate patrimoniului cultural nemţean, am organizat

Premianții MENTOR Ediția 2020

concursuri în memoria unor personalităţi nemţene, am pictat capele şi paraclise, am susţinut sesiuni de animaţie culturală, am iniţiat activităţi în parteneriat cu instituţii de învăţământ, cultură şi comunităţi etnice, am realizat programe internaţionale de dezvoltare personală prin mentorat artistic şi estetic, campanii sociale, simpozioane şi mese rotunde, platforme de dezbateri şi ateliere dedicate copiilor cu cerinţe educaţionale şi nevoi speciale. În total, aşa cum v-am mai spus, sunt 657 de diplome obţinute de elevii mei în ultimii zece ani doar la concursurile internaţionale de arte plastice, începând cu Japonia şi sfârşind cu SUA. Toate aceste activităţi au fost realizate cu participarea directă a copiilor, nu prin internet. Eu cred că, dincolo de tulburările economice, politice, sociale, arta copiilor poate fi un izvor istoric foarte important, poate constitui un element de netăgăduit din patrimoniul mondial al umanităţii. Cred că trebuie să vedem în copii cei mai buni ambasadori ai binelui, ai adevărului şi ai frumosului în lume, indiferent de secolul în care trăim!

A consemnat Violeta MOŞU

Laureaţii Premiului Mentor 2020:

Victor Baciu, *antrenor emerit de lupte, Botoşani*

Ion Bădescu, *antrenor de înot, Timişoara*

Bíró Tibor, *profesor de fizică, Târgu Mureş*

Csutak Judit, *profesor de literatură, Miercurea Ciuc*

Ramona Haidu, *antrenor de gimnastică aerobică, Arad*

Jámbor Fekete Erzsébet, *profesor de pian, Oradea*

Agriela Monica Măciuceanu, *profesor canto, Galaţi*

Dorel Nicoară, *profesor de electronică-robotică, Bistriţa*

Cristina Petrariu, *profesor de arte plastice, Piatra-Neamţ*

Viorica Ursanu, *antrenor de atletism, Iaşi*

Festivitatea de premiere:
https://www.facebook.com/FundatiaPentruComunitate/videos/1003988987037251

Festivalul Internațional de Artă pentru copii *Small Montmartre of Bitola* - Macedonia (2013)

Alaturi de Cătălin Ștefănescu

Chitara – Destinul unui muzician

• Interviu cu domnul Constantin Andrei, Directorul Academiei de Muzică „Gheorghe Dima”, Extensia Piatra Neamţ

– *Sunteţi Director al Academiei de Muzică „Gheorghe Dima”, Extensia Piatra-Neamţ din 2008. De cele mai multe ori munca de management duce la deprofesionalizare. Cum aţi scăpat de acest blestem?*

– Cred că încă de la început am avut o altă abordare asupra faptului de a fi Decan sau Director şi anume, am luat această răspundere de management ca un mijloc prin care am încercat să-mi susţin colegii mei profesori cât şi studenţii în toate demersurile lor, didactice sau artistice.

În ceea ce priveşte deprofesionalizarea, aceasta nu a reuşit să mă atingă, deoarece am ştiut să separ aceste două aspecte, managementul şi activitatea artistică, tratându-le cu aceeaşi seriozitate şi implicare.

– În anul 2004 aţi devenit primul chitarist român doctor în muzică. În ce mod continuaţi efortul de cercetare muzicologică?

– Activitatea mea muzicologică a început înaintea susţinerii tezei mele de doctorat „**Renaşterea şi Barocul muzical – Epoci ale lăutei şi chitarei; Transcrierea lucrărilor vocale şi de dans de la lăută la chitară”**, şi anume prin realizarea Caietului de game care cuprinde **Gamele majore şi minore în toate tonalităţile, în două şi trei octave pentru chitară** – Cluj-Napoca 2000. Este un caiet foarte important în ceea ce priveşte studiul chitarei, deoarece de atunci este o cerinţă la examenul de admitere la specializarea chitară clasică. Alte aspecte legate de această activitate ar fi şi realizarea Suporturilor de curs la specializarea chitară, muzică de cameră şi ansamblu de chitare la nivel de licenţă, masterat şi învăţământ la distanţă (1996-2001), realizarea celor două cărţi **Lăuta – Destinul unui instrument**, Editura Media Musica – 2005 şi **Chitara – Tradiţie şi Inovaţie**, Editura Media Musica 2007, a transcripţiilor pentru chitară, vioară şi chitară, voce şi chitară, trio de chitare, referatele susţinute în cadrul simpozioanelor şi conferinţelor din ţară, cât şi realizarea în anul 2018 la editura Media Musica Cluj-Napoca, a **Concertului pentru chitară şi orchestră** de Dumitru Capoianu – ediţie revizuită, îngrijită şi digitată. Menţionez că acest Concert l-am interpretat în primă audiţie absolută în anul 1989 la Filarmonica din Târgu Mureş, avându-l ca dirijor pe maestrul Horia Andreescu. De asemenea, pentru învăţământul preuniversitar am realizat în anul 2012 un proiect didactic: ***Abordări teoretice şi practice în predarea chitarei clasice***, o lucrare de 116 pagini care oferă sugestii metodologice despre programa şcolară şi tehnica instrumentală.

– Palmaresul dvs. este ticsit de colaborări în străinătate, printre care o multitudine de Master Class-uri. Cum sunt discipolii chitarişti străini faţă de cei români?

– Odată cu deplasările pe care le-am efectuat în cadrul Programului ERASMUS la universităţi şi instituţii muzicale de prestigiu din ţări precum Austria, Italia, Germania si Spania, am avut posibilitatea de a mă întâlni şi lucra cu studenţi aflaţi la diferite cicluri de învăţământ (licenţă, master sau doctorat). A fost o experienţă foarte interesantă, deoarece întâlneam studenţi din alte culturi, cu alte tradiţii, iar predarea în limba engleză sau spaniolă, a fost ceva deosebit. Referitor la colaborarea din timpul orelor de curs, interesul celor prezenţi a fost unul crescut în ceea ce priveşte informaţia, sugestiile şi rezolvările lucrărilor muzicale propuse, tocmai pentru că aveau în faţă un alt profesor de la care puteau primi alte idei şi cunoştinţe legate de realizarea şi interpretarea lucrărilor prezentate.

Trio ANDREI

– Din bogata dvs. activitate publicistică aleg doar un titlu de carte, care m-a fascinat: „Lăuta – Destinul unui instrument”. De ce aţi ales să trataţi acest subiect?

– Având în vedere că în România până în anul 2005, nu existau cărţi de specialitate despre Lăută sau Chitară, în urma susţinerii tezei mele de doctorat a trebuit să realizez cele două cărţi: *Lăuta – Destinul unui instrument* şi *Chitara – Tradiţie şi Inovaţie*. Acestea sunt lucrări esenţiale în peisajul de specialitate şi au venit în întâmpinarea celor interesaţi de cunoaşterea celor două instrumente în ceea ce priveşte istoricul, evoluţia, reprezentanţii şi lucrările lor. Într-adevăr Lăuta a avut un destin destul de interesant, fiind unul dintre cele mai vechi instrumente muzicale ale omenirii folosite în practica muzicală. Primele semnalări ale unui instrument asemănător lăutei au fost făcute în Mesopotamia, cu circa 2000 de ani înainte de era noastră. Înflorirea maximă a lăutei în Europa se produce în perioada cuprinsă între secolele XVI şi XVII. Începând cu secolul al XVIII-lea, lăuta intră într-un con de umbră datorită instrumentelor mai puternice ca vioara şi pianul. Totuşi, trezirea la viaţă a lăutei începe mai întâi în Germania, mai precis în anul 1900, prin eforturile tinerilor de a reînvia acest nobil instrument. De atunci şi până astăzi, lăuta a avut o ascensiune continuă, fiind prezentă în sălile de concerte, festivaluri şi concursuri de gen, totodată fiind înfiinţate numeroase societăţi de lăută în mai toate ţările lumii.

– Care ar fi motivaţia care v-a condus atât de des în poziţia de preşedinte sau membru al juriilor concursurilor şi festivalurilor de chitară?

– Cred că la baza situării mele în poziţia de preşedinte şi membru în juriile din cadrul concursurilor şi festivalurilor de chitară a stat bogata mea activitate concertistică şi didactică. Pe lângă acestea, s-a adăugat şi experienţa mea de iniţiator şi organizator al ***Festivalului Internaţional de Chitară Transilvania*** de la Cluj-Napoca. Rămânând în acelaşi registru, pot spune că o serie de festivaluri şi concursuri de chitară precum cele de la Alba Iulia, Satu Mare sau Sibiu, încă de la debut, au beneficiat de întregul meu sprijin atât din punct de vedere logistic cât şi artistic.

– Cum se împacă la dvs. tehnologia cu muzica?

– Astăzi, tehnologia a devenit „prietenul” nostru în ceea ce priveşte relaţia cu muzica clasică. Spun aceasta deoarece în cazul chitarei clasice, care este un instrument cu un sunet nobil, cald, delicat, dar cu un volum sonor foarte discret, avem posibilitatea de a ne amplifica atunci când cântăm în săli cu o capacitate de 700-1.000 de locuri, dar şi în spaţii deschise unde pot fi prezenţi până la 3.000 de spectatori. Printr-o amplificare de calitate, chitara poate dialoga de la egal la egal cu instrumente mai puternice din punct de vedere sonor cum ar fi: vioara, pianul, vocea şi să cânte în ansambluri instrumentale de duo, trio, cvartet, cvintet, octet sau solist cu orchestra. Totodată să nu uităm faptul că înregistrările care se fac astăzi pentru CD sau DVD, sunt unele de calitate în ceea ce priveşte sunetul şi imaginea, datorită înaltei tehnologii de care ne bucurăm în prezent.

– Dintre numeroasele albume audio realizate care vă vin în minte acum şi de ce?

– Îmi este greu să aleg unul dintre albumele audio realizate până acum, pentru că fiecare dintre ele au însemnat foarte mult la momentul elaborării lor. Fiecare are muzica şi mesajul său şi sunt legate de contextul şi starea sufletească în care au fost realizate. Unele au fost înregistrate din concert, altele din cadrul unor festivaluri. Dar dacă mă întrebaţi care-mi vin mai repede în minte v-aş spune: **LP** „**Classical Guitar Recital”** – Electrecord, 1990; **Trio Andrei şi orchestra „Liutaria”** ***Bach Weiss Vivaldi*** – Electrecord, 2005; „**Histoire Du Tango”,** Titus Flueraş – vioară, Constantin Andrei-chitară, Cluj-Napoca, 2009; „**Selecţiuni din concerte”,** ***Ansamblul de chitare*** al Academiei de Muzică „Gheorghe Dima” Cluj-Napoca, conducerea muzicală: Constantin Andrei, Cluj-Napoca, 2015.

→

Chitara – Destinul unui muzician

– *Aţi obţinut peste 25 de premii naţionale şi internaţionale. Pe de altă parte, studenţii pe care i-aţi pregătit la facultate s-au întrecut şi ei în premii obţinute. Consideraţi că merită efortul imens depus pentru performanţă în schimbul a câteva clipe de glorie?*

– Categoric DA! Tot ce am făcut până acum din punct de vedere concertistic, didactic sau ştiinţific a fost pentru a pune în valoare acest instrument minunat, care este chitara, şi de a o aşeza alături de celelalte instrumente cu tradiţie. În ceea ce mă priveşte, performanţa a jucat şi joacă un rol important în activitatea mea. În urma efortului depus în slujba muzicii, a chitarei, este minunat să poţi constata cu bucurie că ai contribuit la înfiinţarea clasei de chitară din România, iar ca pionier în acest domeniu să laşi în urma ta o clasă de chitară bine consolidată, care se bucură de aprecieri naţionale şi internaţionale şi de asemenea face cinste instituţiei pe care o reprezintă.

– *Poate nu multă lume ştie că sunteţi creator de şcoală de chitară, de festivaluri, de asociaţii muzicale... Chitara vă datorează foarte mult sau dvs. datoraţi chitarei?*

– Prin tot ceea ce fac încerc să aduc un tribut acestui minunat instrument, care până la urmă mi-a schimbat destinul. Încă mai am foarte multe de făcut pe tărâmul chitarei clasice şi sper să am timpul şi puterea să le realizez. Mi-ar trebui două vieţi numai ca să pot citi literatura de specialitate ca mai apoi să mi-o însuşesc şi să o redau publicului prin recitaluri şi concerte. Cu siguranţă mai am multe de datorat Chitarei!

– *În anul 2000, fraţii chitarişti Constantin, Aurelian şi Adrian au înfiinţat Trio Andrei, care se bucură şi astăzi de succes. Muzica este în gena familiei sau „aţi tras piciorul”?*

– Familia mea a fost una talentată din punct de vedere muzical, atât mama cât şi tata cântau frumos cu vocea. De aici şi înclinarea mea către muzică. Prin anii 1980 studiam deja chitara clasică iar acesta pot spune că a fost momentul în care l-am influenţat mai întâi pe fratele meu Aurelian în a studia şi el chitara, iar câţiva ani mai târziu, fratele nostru mai mic Adrian s-a alăturat demersului nostru. Anul 2000 rămâne unul important pentru familia Andrei, deoarece atunci ne-am înfrăţit în formula camerală **Trio**

Andrei, care astăzi este considerată reper pentru formaţiile camerale de acest gen de la noi din ţară şi nu numai.

– *Violonistul Titus Flueraş vă este coleg din 2004 în* Duo Melos*. Cum a început această colaborare?*

– Prietenul şi colegul meu Titus Flueraş este unul dintre cei mai apreciaţi violonişti din ţară cât şi din străinătate. În luna martie a anului 2004 i-am propus să cântăm un recital de vioară şi chitară, recital care s-a bucurat de un succes răsunător, fapt care ne-a determinat să alcătuim formaţia camerală ***Duo Melos***. De atunci am fost solicitaţi să susţinem recitaluri şi concerte în cadrul unor prestigioase festivaluri şi concursuri din ţară şi străinătate. Numeroase critici au elogiat maniera de interpretare a duo-ului, multe din lucrările care sunt prezente pe CD, DVD sau pe Youtube, reprezentând un important reper interpretativ. ***Duo Melos*** reprezintă astăzi una din cele mai importante şi apreciate formaţii camerale impunându-se în arealul muzicii culte prin eleganţă, rafinament, căldură şi maturitate artistică.

– *Nu demult, Extensia Piatra Neamţ a Academiei de Muzică „Gheorghe Dima” a împlinit 20 de ani de la înfiinţare. Cum aţi caracteriza colectivul de profesori de aici?*

– Corpul profesoral al Extensiei Piatra-Neamţ a fost selecţionat cu exigenţă încă de la începuturi (1998) şi este menit să asigure un învăţământ de înalt nivel academic, cu un real ataşament faţă de valorile culturii, toate acestea realizându-se până astăzi prin conştiinţa lucrului bine făcut. Colegii mei profesori sunt personalităţi în domeniul în care activează atât ca artişti, interpreţi, muzicologi cât şi în plan didactic.

Dincolo de împlinirea misiunii sale didactice, Extensia Piatra-Neamţ a fost şi rămâne un spaţiu al cercetării şi creaţiei artistice, profesori şi studenţi contribuind prin munca lor susţinută la câştigarea unui binemeritat loc în rândul instituţiilor de învăţământ şi cultură nemţene şi nu numai.

– *Muzica poate schimba destine?*

– Vorbind din experienţa proprie, vă spun că da. Nu poate fi ceva mai minunat pe această lume decât să-ţi transformi pasiunea în meserie. Acest lucru mi s-a întâmplat şi mie, iar bucuria mea este şi mai mare atunci când văd că absolvenţii instituţiei noastre, sunt angajaţi în domeniu şi profesează astăzi ca profesori de muzică, interpreţi, membri în formaţii camerale sau în marile orchestre din ţară şi străinătate.

– *Dacă ar fi să daţi timpul înapoi aţi schimba ceva?*

– Nu! Nu aş schimba nimic. Nimic din ce am trăit, din ce am visat, din ce am iubit. Pentru că îmi place cine sunt astăzi. Nu aş schimba nici greşelile pe care le-am făcut poate din naivitate, pentru că mi-au oferit lecţii importante de care aveam mare nevoie. Astăzi sunt cine sunt nu doar datorită lucrurilor bune care mi s-au întâmplat, deciziilor corecte sau oamenilor potriviţi pe care i-am întâlnit când trebuia, sunt cine sunt şi datorită alegerilor greşite şi a problemelor pe care le-am avut. Nu aş schimba nimic!

A consemnat Gianina BURUIANĂ

Ansamblul de chitare

Recurs la patrimoniu (VI)

1916, Marcel Iancu fondează la Zürich împreună cu Tristan Tzara şi alţi artişti mişcarea *Dada*

În octombrie 1912 a editat împreună cu Tristan Tzara şi Ion Vinea revista *Simbolul* de nuanţă simbolistă. Erau foarte tineri şi la prima colaborare. Elev al lui Iosif Iser între anii 1910-1914, va pleca la Zürich să studieze arhitectura la Institutul Politehnic.

În Cabaretul Voltaire, organizat de

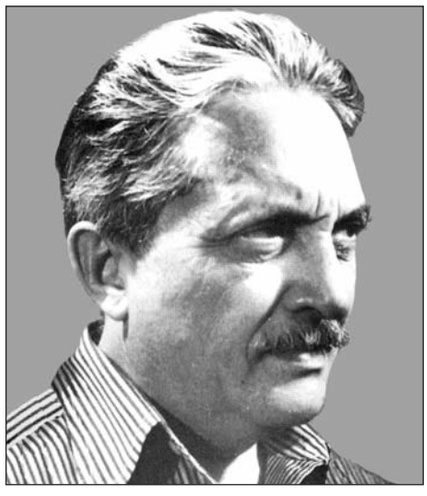

Marcel IANCU
(24 mai 1895, Bucureşti – 21 aprilie 1984, Ein Hod)

Tzara, va participa în ziua de 6 februarie 1916 la naşterea Mişcării Dada, ce-şi propunea demolarea a „tot ceea ce este în momentul actual”. În acelaşi timp, numele lui va figura în alte două-trei mişcări ce-şi propuneau înnoirea creaţiei artistice, rămânând, însă, credincios principiilor dadaiste. În 1919, la Basel, înfiinţează împreună cu Hans Arp şi Alberto Giacometti grupul Artiştii radicali. Revenit în ţară, a iniţiat împreună cu Ion Vinea şi Jacques Cousin apariţia revistei *Contimporanul*. Ca artist a fost extrem de activ, participând la expoziţiile Contimporanului şi la numeroase expoziţii internaţionale în capitalele europene.

Credincios crezului înnoitor, va colabora şi cu alte grupări ce promovau modernismul, precum Grupul de artă şi Criterion. Ca arhitect a proiectat, din 1927 vreme de 15 ani, primele case funcţionaliste inspirate din constructivism. Semnalul fusese dat la finele anilor 30, când, alături de Horia Creangă şi Octav Doicescu, publicase manifestul Către o arhitectură a Bucureştilor. Norii grei ce se abăteau peste Europa l-au determinat, în anul 1941, să se stabilească definitiv în Palestina. După înfiinţarea statului Israel, se afirmă ca profesor şi animator al vieţii culturale.

Organizează grupul Orizonturi noi şi o societate de creaţie artistică la Ein Hod, în 1953. Participă în 1952 la Bienala din Veneţia. În anul 1967 este laureat al premiului Israel.

Noi vrem să zguduim ideile, opinia publică, educaţia, instituţiile, muzeele, bunul simţ aşa cum este el definit la momentul actual, pe scurt, tot ceea ce ţine de vechea ordine. (***Marcel Iancu***)

1918, George Constantinescu a elaborat teoria sonicităţii

Savantul, comparabil doar cu Nicolae Tesla, a fost un student strălucit al Şcolii de Poduri şi Şosele din Bucureşti. La începutul activităţii sale, în România, a promovat, împreună cu Tiberiu Eremia, betonul armat, printre clădirile construite figurând Palatul Patriarhiei, Cazinoul şi Moscheea Carol I din Constanţa, Hotelul Athénée Palace. Plecarea în Anglia, unde s-a şi stabilit, a semănat cu o descătuşare excepţională a imaginaţiei, reuşind, practic, o invenţie pe lună şi circa 400 de brevete! Marea lui realizare, ce contrazice şi în prezent unele teorii ale fizicii, cum ar fi incompresibilitatea lichidelor, poartă numele de Teoria Sonicităţii.

Pe baza ei, genialul inventator român a conceput mecanismul de tragere cu mitraliera printre palele elicei, utilizat cu uriaş succes de aviaţia britanică în Primul Război Mondial; perforatorul sonic cu vibraţii de înaltă frecvenţă; cutia de viteze automată, dar şi primul automobil fără cutie de viteze; convertorul de cuplu; motorul sonic.

De la această teorie a pornit alt român genial, Ion Basgan, inventatorul „forajului sonic direcţional”, metodă care stă încă la baza forajului modern. În 1926 revista *The Graphic* l-a inclus în tabloul cu portretele celor mai importanţi savanţi. Cu puţini ani înainte, în 1920, Academia Română l-a ales printre nemuritori. Trebuie men-

George CONSTANTINESCU
(4 octombrie 1881, Craiova – 11 decembrie 1965, Coniston)

ţionat faptul că multe dintre demonstraţiile sale teoretice sunt şi astăzi secret de stat în Marea Britanie.

Una dintre problemele fundamentale ale ingineriei mecanice este aceea de a transmite energia disponibilă în Natură, după o transformare potrivită, la un punct oarecare unde ea poate fi întrebuinţată pentru a produce lucru util.(***George Constantinescu***)

1923, Elvira Popescu a debutat pe scena teatrului parizian *De la Michodière*

Absolventă a Conservatorului de Artă Dramatică din Bucureşti, unde îl avusese ca dascăl pe Constantin Nottara, a jucat câteva roluri la Teatrul Naţional, pe scena căruia a urcat încă de la vârsta de 16 ani. La 18 ani va interpreta un rol în primul film românesc Independenţa României.

În capitala Franţei va fi muza lui Colin Barbie du Bocage, autor de piese uşoare pe care le semna cu pseudonimul Louis Verneuil, care a scris mult, special pentru ea. De la prima apariţie, „L’accent d’Elvira Popescu” a devenit proverbial. Critica a elogiat-o in corpore, fapt care este foarte rar întâlnit în Franţa, supranumindu-o „Reine du Boulevard”, „Notre Dame du Théâtre”. În afară de piesele lui Louis Verneuil, a mai jucat în creaţiile lui Henry Bernstein, André Roussin, Sacha Guitry. Toate piesele în care Elvira Popescu era protagonistă ţineau afişele cu anii, fiind extrem de solicitată de public.

Unele dintre ele au depăşit 2.000 de spectacole, ceea ce rămâne o performanţă rareori egalată de alţi actori sau actriţe. Elvira Popescu a condus Théâtre de Paris şi Théâtre Marigny. A avut o carieră prodigioasă şi în cinematografie, jucând în 26 de filme.

Fermecătoare şi la o vârstă înaintată, a continuat să ţină un salon deschis în apartamentul său din Avenue Foch, frecventat de toată protipendada literară, artistică, financiară şi politică (de toate nuanţele) a Parisului. André Roussin, Guy de Rothschild, Jacques Chirac, Pierre Cardin, Valéry Giscard d’Estaing, precum şi mulţi alţii, se numărau printre cei care o priveau şi o ascultau fermecaţi. A jucat în filmele La Présidente, Ils étaient neuf célibataires, Austerlitz, Plein Soleil ş. a. În 1987 a primit premiul Molière, iar în 1989 a fost decorată cu Legiunea de Onoare în grad de comandor.

Când apărea Elvira Popescu pe scenă, un fluid magnetic străbătea sala. Orice piesă, oricât de slabă, căpăta viaţă şi orice spectacol începea

Elvira POPESCU
(10 mai 1894, Bucureşti – 11 decembrie 1993, Paris)

să strălucească. Spectatorii nu o lăsau să plece de pe scenă, iar aplauzele şi bisurile nu mai conteneau. (***Jerzy Toeplitz, critic de film***)

Evaluare Naţională 2021

Rezultate naţionale

Înainte de contestaţii, rata de participare a absolvenţilor clasei a VIII-a care au susţinut Evaluarea Naţională în perioada 22-25 iunie 2021 a fost de 93,9%: 123.122 de candidaţi prezenţi (dintr-un total de 131.179 de absolvenţi înscrişi).

Dintre cei 123.122 de candidaţi prezenţi, 94.526 de candidaţi au obţinut medii mai mari sau egale cu 5 (cinci), rezultând o rată de 76,80%, în uşoară creştere, comparativ cu anul trecut (76,10%).

120 de candidaţi au încheiat examenul cu media generală 10 (zece).

La proba de Limba şi literatura română, 103.684 de candidaţi (83,9%) au obţinut note peste sau egale cu 5 (cinci), iar 467 de candidaţi au fost notaţi cu 10 (zece).

La proba de Matematică, 83.058 de candidaţi (67,4%) au note peste sau egale cu 5 (cinci), iar 1.439 de candidaţi au obţinut nota 10 (zece).

La proba de limbă şi literatură maternă, 7.619 candidaţi (95,9%) au obţinut note peste sau egale cu 5, iar 123 de candidaţi au obţinut nota 10 (zece).

5 elevi au fost eliminaţi din cauza unor tentative de fraudă. Lucrările acestora au fost notate cu 1 (unu).

După soluţionarea contestaţiilor, în urma reevaluării lucrărilor contestate, proporţia candidaţilor cu medii mai mari sau egale cu 5 (cinci) este de 76,90% (94.629 de candidaţi), în creştere cu 0,10% (103 candidaţi) faţă de rezultatele iniţiale (76,80%). A crescut, de asemenea, şi numărul candidaţilor cu media generală 10: de la 120 la 132 (+12).

La proba de Limba şi literatura română, 103.805 candidaţi (84%) au încheiat examenul cu note mai mari sau egale cu 5 (cinci), iar dintre aceştia, 482 de candidaţi au obţinut nota 10 (+15 în raport cu prima afişare).

La Matematică, 83.129 de candidaţi (67,40%) au primit note mai mari sau egale cu 5 (cinci), iar dintre aceştia, 1.505 candidaţi au obţinut note de 10 (+66 în raport cu prima afişare).

La Limba şi literatura maternă, 7.619 candidaţi (95,9%) au primit note mai mari sau egale cu 5 (cinci), iar 123 de candidaţi au obţinut note de 10 (numărul notelor de 10 a rămas nemodificat).

Au fost înregistrate 20.268 de contestaţii, în creştere, comparativ cu anul trecut (15.275), dar cu valori inferioare faţă de anii anteriori: 2019 – 21.509 contestaţii, respectiv 2018 – 23.761 de contestaţii.

Rata de participare a fost de 93,9%: 123.122 de candidaţi prezenţi (dintr-un total de 131.179 de absolvenţi înscrişi). Dintre aceştia, 28.493 de candidaţi (23,10%) au obţinut medii mai mici decât 5 (cinci).

În judeţul Neamţ

Înainte de contestaţii, în judeţul Neamţ s-au înscris la Evaluare 3.505 candidaţi, din care iniţial au primit note între 5 şi 10 un număr de 2.534 (72,25%), obţinându-se doar patru medii de 10 – două la Şcoala Gimnazială Alexandru Ioan Cuza Roman şi câte una la Şcoala Gimnazială 2 Piatra-Neamţ şi Şcoala Domnească din Târgu Neamţ.

După soluţionarea contestaţiilor, în judeţul Neamţ s-au înregistrat, în total, 380 de contestaţii, din care 218 la Limba română şi 162 la Matematică. Din cele 380 de contestaţii s-au mărit notele la 213 teze, din care 141 la Limba română şi 72 la Matematică, în timp ce pentru 128 s-au micşorat notele, asta însemnând 68 la Limba română şi 59 la Matematică.

Numărul mediilor de 10 la Neamţ nu a crescut în urma recorectării tezelor în etapa de contestaţii. Anul acesta, examenul de Evaluare Naţională a adus noutăţi esenţiale, în sensul că elevii au avut de rezolvat itemii dintr-o broşură, care le-a fost înmânată la intrarea în sala de examen şi nu pe foi tipizate ca până acum. Subiectele la examen au fost elaborate la nivelul Centrului Naţional de Evaluare şi Politici în Educaţie, fiind întocmite pentru prima dată după tipul testelor PISA. (***Red.***)

Bacalaureat 2021

Rezultate naţionale

Înainte de contestaţii. Confom comunicatului Ministerului Educaţiei din 5 iulie a.c., rata cumulată de promovare (înainte de contestaţii) se situează la 67,8%, în creştere cu aproape 5% faţă de aceeaşi etapă de afişare din sesiunea iunie-iulie a anului trecut: 62,9%). Pentru promoţia curentă, rata de promovare este 73,9% (un plus de 2,5%, comparativ cu aceeaşi etapă din sesiunea iunie-iulie 2020: 71,4%), iar pentru promoţiile anterioare, 27,6% (o majorare de 2,6%, comparativ cu sesiunea iunie-iulie 2020: 25%).

Au promovat 86.120 de candidaţi, dintr-un total de 126.999 de candidaţi prezenţi (110.358 de candidaţi prezenţi provin din promoţia curentă, respectiv 16.641 de candidaţi prezenţi din promoţiile anterioare).

Numărul de candidaţi înscrişi în acest an este cu peste 22.000 de candidaţi mai mic decât numărul celor înscrişi anul trecut.

După soluţionarea contestaţiilor, rata generală de promovare (absolvenţi din promoţia curentă şi din promoţiile anterioare) a crescut cu 2%, în raport cu rezultatele iniţiale: de la 67,8% la 69,8%. Faţă de prima sesiune a anului trecut, creşterea este de aproape 5% (64,50% – rată de succes în anul 2020).

Pentru promoţia curentă, rata de reuşită este 75,70% (în creştere cu 1,8%), iar pentru promoţiile anterioare – 30,20% (în creştere cu 2,6%). Astfel, din totalul celor 126.999 de candidaţi prezenţi (110.358 din promoţia curentă şi 16.641 din promoţiile anterioare) au promovat 88.587 de candidaţi: 83.557 de candidaţi aparţin promoţiei 2021, iar 5.030 provin din promoţiile anterioare.

Numărul mediilor de 10 (zece) a crescut la 146 de la 112 (înainte de contestaţii). În sesiunea iunie – iulie 2020, 307 candidaţi au încheiat examenul cu media generală 10.

Faţă de evaluarea iniţială, cele mai mari creşteri ale ratei de promovare s-au înregistrat în judeţele Satu Mare 6,2%, Ilfov 5,7% şi Covasna 3,4%.

Au fost depuse 55.982 de contestaţii, înregistrându-se, astfel, o scădere semnificativă în comparaţie cu sesiunea similară a anului trecut (62.790 de contestaţii). După evaluarea celor 55.982 de contestaţii depuse au fost modificate notele pentru 52.784 de lucrări. Dintre acestea 88,73% s-au modificat cu maximum 1 punct, iar 11,27% s-au modificat cu mai mult de 1 punct.

După soluţionarea contestaţiilor, 36 de unităţi de învăţământ liceal din 21 de judeţe au avut procent 0 de promovare în prima sesiune (dintre acestea, 11 au avut acelaşi scor de promovare şi anul trecut).

A doua sesiune de examen se va desfăşura în perioada 16 august – 3 septembrie, fiind precedată de etapa de înscriere (19-26 iulie).

Rezultate în Judeţul Neamţ

Înainte de contestaţii, din cei 3.220 de absolvenţi de liceu, care s-au prezentat la examen, au obţinut medie de trecere, fiind declaraţi promovaţi 2.286, promovabilitatea în judeţul Neamţ fiind de 70,95%, peste cea de la nivel naţional, care este de 67,8%. Un candidat, de la Colegiul Naţional Roman Vodă a obţinut media 10, iar pe discipline de examen 28 elevi au luat nota 10 la Limba şi literatura română. Alţi 81 de candidaţi au obţinut nota 10 la proba obligatorie a profilului, din care 21 la Matematică şi 60 la Istorie. Alţi 232 de candidaţi au obţinut notă maximă la alegerea profilului şi specializării. În sesiunea iunie-iulie, nivelul de promovabilitate a fost mai ridicat, în 2020 acesta fiind de 66,95%".

În urma contestaţiilor, în judeţul Neamţ, numărul elevilor care au promovat bacalaureatul a crescut de la 2.286 la 2.342, din cei 3.222 de candidaţi participanţi în judeţ la această sesiune de examen, din seria curentă şi seriile anterioare (dintre cei 3.370 de candidaţi înscrişi).

Astfel, promovabilitatea în judeţ a crescut de la 70,95% la 72,69% – procent de promovare calculat din totalul candidaţilor prezenţi, includând în această categorie şi cei doi candidaţi eliminaţi. Anul trecut, promovabilitatea în judeţ a fost de 66,95% după contestaţii.

Numărul mediilor de 10 a rămas acelaşi după contestaţii, una singură, obţinută de un absolvent al Colegiului Naţional „Roman-Vodă". Anul trecut, numărul mediilor de zece din judeţ crescuse de la una la trei, după depunerea contestaţiilor.

Red.

Carmen Cărbunariu şi provocarea hiperrealismului

„Carmen Cărbunariu a înţeles că se poate exprima printr-o pictură figurativă de bună calitate, fără a se închide într-un univers de abstracţie pură sau provocare de neînţeles, în care astăzi arta este plină de exemple banale.”

Critic de artă, prof. Marco Dolfi, 2016

Data de 1 iunie 2021 a marcat vernisajul expoziţiei de pictură al artistei Carmen Cărbunariu, eveniment desfăşurat la Galeriile de Artă „Lascăr Vorel” din Piatra-Neamţ.

Născută în anul 1958, face primii paşi în pictură sub îndrumarea lui Pompiliu Clement. Cu toate acestea urmează Universitatea Tehnică „Gheorghe Asachi” din Iaşi. În anul 1999 emigrează în Italia unde continuă să picteze, câştigând numeroase premii şi aprecieri ale criticilor. A urmat o perioadă fructuoasă de colaborări, studii, autodepăşire, bucurându-se de o mare apreciere a publicului european. În anul 2017 se întoarce la Piatra-Neamţ devenind membru al Uniunii Artiştilor Plastici în luna februarie 2020.

– Când aţi transformat pictura în acest mod intim şi profund de exprimare? Se leagă de ceva anume?

– În copilărie am fost o fetiţă extrem de vivace, combinând zilnic pozne, una mai mare decât cealaltă. Singurele momente în care stăteam cuminte erau acelea în care mama mea, Ema Cărbunariu – o foarte bună acuarelistă – îmi povestea şi îmi desena animale din poveşti. Aşa am învăţat să desenez. La vârsta de 6 ani, mama mi-a dăruit trusa ei veche de pictură, la sugestia celei mai bune prietene, doamna profesoară de desen Gogu. Din acel moment nu m-am mai despărţit de tuburile de culoare pe jumătate consumate şi „pictam” ore în şir pe cartoane aduse de tata. Descopeream uşor, uşor, cum se combină culorile şi încercam să pictez florile din grădina mamei cât era ziulica de lungă. Devenisem, ca prin minune, un copil liniştit, cuminte şi concentrat care avea o pasiune. Singurele jucării pe care mi le amintesc erau culorile, pensoanele şi cartoanele, pe care le preţuiam enorm.

Mai târziu, mama mi-a arătat câteva acuarele ale ei, pentru care primise un premiu în bani pe vremea foametei. Am rămas mută de admiraţie şi mi-am dorit din tot sufletul să ajung şi eu într-o zi să realizez asemenea lucrări.

– Pompiliu Clement v-a fost mentor. Ce amintiri vă vin în minte când rememoraţi această personalitate a artei plastice nemţene?

– Părinţii mei iubeau muzica şi cântau în corul bisericii. Tatăl meu cânta la trei instrumente, astfel încât a decis ca în clasa a V-a să mă înscrie la Şcoala de muzică. Pentru că aveam degete scurte m-au repartizat la clasa de oboi, deşi eu doream să cânt la pian. În spatele şcolii era atelierul de pictură şi sculptură al profesorului Pompiliu Clement. Îmi amintesc că după prima oră de oboi m-am dus să privesc prin uşa întredeschisă a atelierului. Pompiliu Clement m-a văzut şi mi-a dat o bucată de lut să modelez şi eu chipul lui Ştefan cel Mare, împreună cu elevii săi de clasa a VIII-a. A fost surprins de lucrarea mea şi m-a încurajat să vin la secţia de artă plastică, pentru că spunea că am aptitudini şi talent. Din acel moment am fost prezentă în atelierul său în fiecare după-amiază, cu toate clasele de studiu, fiind îndrumată cu drag la orice pas.

Pompiliu Clement era un profesor excepţional, un bărbat blajin, plinuţ, mereu cu zâmbetul pe buze. Avea pielea feţei delicată şi pigmentată în nuanţe de roz, ca în picturile renaşterii franceze şi ochii săi aveau mereu sclipirea aceea de inteligenţă jucăuşă. Au rămas în mintea mea mâinile sale plinuţe şi pufoase care modelau lutul sau se odihneau pe umărul elevilor atunci când glumea pe seama „operelor”. El mi-a deschis drumul şi m-a învăţat că talentul nu ajunge dacă nu perseverezi şi nu lucrezi zi de zi. Şi am reţinut că desenul, „Cenuşăreasa” artelor plastice, este temelia pe care construieşti o lucrare de artă.

– Dintre marii pictori ai umanităţii, despre care puteţi spune că v-a influenţat cel mai mult şi în ce mod?

– La vârsta de 13 ani am descoperit, încântată şi surprinsă, pictorii italieni: Tintoretto, Caravaggio, Michelangelo, Bernini, Artemisia Gentileschi.

Cea mai mare influenţă asupra mea au avut-o Caravaggio şi Artemisia Gentileschi, atât pentru povestea lor de viaţă cât şi pentru tehnica lor, pentru constrastul curajos între lumină şi umbră, alternanţa delicată între culorile calde şi reci sau încadrarea aproape teatrală, sculpturală, a întregului ansamblu ce narează subiectul capodoperelor.

Datorită acestor maeştri, în pictura mea sunt atentă la detalii, la folosirea nuanţată a culorii pentru a scoate în evidenţă (chiar exagerând) formele, în dorinţa de a reuşi să redau senzaţia de tridimensionalitate. Fiecare nouă lucrare reprezintă în primul rând o provocare cu mine însămi şi cu posibilităţile mele de a mă exprima.

– Ce credeţi că v-a ajutat cel mai mult să vă lansaţi în artă în Italia? Şi... cu ce aţi cucerit cel mai mult publicul de acolo?

– Cultul italienilor pentru artă şi modul lor de a aprecia calitatea în acest domeniu este binecunoscut. Până la vârsta de 45 de ani am pictat şi am făcut progrese în actul artistic, acumulând experienţă ca autodidact.

În primii ani petrecuţi în Italia (1999-2005) am pictat lucrări comandate şi plătite de Padre Mauro din Marina di Carrara. După câţiva ani (2009-2010) am avut norocul să fiu descoperită şi apreciată de Bruno Cosignani – un mare proprietar de galerii de artă. Acesta m-a propulsat în viaţa artistică italiană, urmărindu-mi evoluţia de la primele concursuri naţionale, până la facilitarea expoziţiilor şi publicarea lucrărilor mele.

În anul 2012 am fost admisă cu bursă de studiu la „Academia di Belle Arte di Carrara”, la clasa profesorului Giovanni Chiapello, unde am studiat desenul cu prof. Marco Dolfi. Mi-am dat toată silinţa să învăţ cât mai mult de la aceşti maeştri.

Cred că am devenit cunoscută, apreciată şi iubită de publicul iubitor de artă din Italia pentru simplitatea emoţiei transmisă de lucrările mele. Succesul meu s-a datorat faptului că în acele momente hiperrealismul lucrărilor mele era „în afara curentului”, piaţa fiind deja suprasaturată de opere abstracte.

– Cum a pătruns hiperrealismul în arta dvs.?

– Am mers pe calea hiperrealismului datorită tendinţei mele de a perfecţiona din ce în ce mai mult imaginea pictată. Recunosc faptul că este un drum dificil deoarece trebuie să te desprinzi şi să mergi dincolo de imaginea fotografică. Tatăl meu îmi spunea foarte des să observ cu mare atenţie detaliile ce de obicei trec neobservate şi dau candoare şi farmec naturii.

În pictura mea includ în primul rând o stare, emoţia cuprinsă într-o poveste în continuă mişcare şi tot ceea ce o fotografie nu poate reda. Mă bucur de viaţă şi de frumuseţile ei şi involuntar, pânzele mele reflectă ceea ce simt.

– Ce lipseşte artiştilor plastici în România pentru a avea un destin împlinit?

– Din păcate, în ţara noastră interesul pentru cultură este din ce în ce mai anemic. Statul nu dispune de un sistem de promovare al culturii şi există o prăpastie imensă

→

Invitaţie la Căsuţa Păpuşilor

Nu vă gândiţi la celebra piesă de teatru a lui Ibsen – *O casă de păpuşi* – pentru că nu este vorba despre aceasta. Ci, aducem în discuţie şi în atenţia publicului nemţean, minunata Căsuţă a Păpuşilor, amenajată de artista **Narcisa Stejeran**, în localul unei foste grădiniţe din satul Neagra, comuna Taşca.

Astfel, pe data de 1.07.2021 Primăria comunei Taşca, şcoala gimnazială „Vasile Mitru" şi căminul cultural Taşca ne-au invitat la inaugurarea Căsuţei Păpuşilor – expoziţie personală de păpuşi de porţelan a artistei Narcisa Stejeran. În plus, în vederea înfiinţării unui cerc de pictură pentru copiii din Taşca s-a organizat o tombolă cu lucrări realizate de Narcisa Stejeran.

Dar, cine este Narcisa Stejeran? Născută în anul 1964 în Brăila, a absolvit în anul 1989 Universitatea de Medicină şi Farmacie „Carol Davila" din Bucureşti. A practicat medicina o viaţă, dar în anul 2016 a absolvit şi Universitatea „Dunărea de Jos" din Galaţi, Facultatea de Arte, specialitatea Arte Plastice (pictură). Aşadar, un medic pasionat de artă, un suflet de copil, care simte şi gândeşte frumos pentru copii.

„Pe data de 10.10.2019 am cumpărat prima păpuşă şi cred că m-am îndrăgostit de ea, eu, care nu am avut multe păpuşi în copilărie. Căsuţa deschisă astăzi reprezintă pentru mine un vis devenit realitate; aici şi-au găsit locul 521 de păpuşi din cele 850 pe care le am, păpuşi de toate mărimile, fiecare cu povestea ei, unele chiar unicate create de artişti plastici, altele de colecţie" – ne-a declarat artista.

– *Cum aţi ajuns de la medicină la artele plastice?*

– Latura mea creativa a fost mereu vie. Am pictat, am făcut bijuterii, jucării, decoraţiuni şi multe altele. La un moment dat am avut o expoziţie de bijuterii şi decoraţiuni pe sticlă. Am auzit o voce din public spunând: „Tot amator!". M-a durut foarte mult. Şi atunci am decis să fac facultatea de arte plastice, ca o împlinire a tot ce era creativ în mine. Acum sunt membru al UAP Neamţ şi sunt mândră de alegerea făcută.

– *Proiectul „Căsuţa Păpuşilor" este legat în vreun fel de copilăria dvs.?*

– Tot ce facem are legătură cu copilăria noastră într-un fel sau altul. Păpuşile vor fi mereu parte din copilăria mea şi îmi vor aduce mereu un zâmbet pe buze.

– *Cine se mai află în spatele reuşitei acestui proiect?*

– În primul rând soţul meu, care nu numai că mă susţine dar chiar munceşte cot la cot cu mine în toate proiectele. Primăria comunei Taşca, de asemenea. Ei m-au ajutat cu spaţiul şi cu renovarea lui şi au susţinut proiectul şi sper că vom continua şi cu altele. Şi mulţi alţi oameni care m-au ajutat în diverse moduri, mi-au dăruit păpuşi, au lucrat la reconstituirea lor, am primit o pianină... Într-un cuvânt au fost alături de mine. Le mulţumesc tuturor din suflet!

– *Prin ce elemente vă fascinează păpuşa, astfel încât aţi ajuns să colectionaţi peste 800?*

– Graţia lor, eleganţa, fragilitatea, şi în primul rând nevoia lor de a fi readuse la adevarata lor splendoare. Nu uitaţi, păpuşile mele nu au venit în cutii, ele au venit din târguri de vechituri. Aveau mare nevoie de mine.

– *Cum s-ar caracteriza pe sine artistul plastic Narcisa Stejeran?*

– O visătoare...

– *Ce vreţi să sădiţi în sufletul micilor discipoli de la cercul de pictură?*

– Bucuria de a dărui. Bucuria de a crea. Bucuria frumosului.

– *Credeţi că arta plastică practicată de la vârste fragede poate conduce la un destin mai fericit?*

– Pablo Picasso a spus „Fiecare copil este un artist. Problema este să rămâi un artist când creşti". Dificultatea este deci, să păstrăm artistul din noi toată viaţa. Sau, propun să îl ascultăm pe Victor Hugo: „Arta este o imensă deschidere spre tot ceea ce este posibil. Arta îţi dăruieşte aripi, nu cârje". Cred că în lumina celor evocate putem spune că da, arta poate conduce la un destin mai fericit.

A consemnat Gianina BURUIANĂ

Carmen Cărbunariu şi provocarea hiperrealismului

Între „artiştii de castă" şi artiştii fără studii, dar care au pasiune, talent şi produc de multe ori lucrări de o calitate deosebită.

Avem mulţi artişti valoroşi (cu sau fără studii) şi este mare păcat că nu se ajută între ei, nu se respectă şi nu se unesc pentru a crea locuri de creaţie, cenacluri sau cluburi, cursuri gratuite de desen şi pictură pe lângă şcoli şi biserici.

Lipseşte sprijinul instituţiilor statului, începând de la politicile guvernamentale şi până la primării. Lipsesc spaţiile expoziţionale şi este puţin accesibilă promovarea actului artistic în media. Sunt puţine reviste şi publicaţii de specialitate cu renume, care să promoveze arta şi artistul în timpul vieţii sale.

Dincolo de ceea ce lipseşte, valoarea şi meritul artistului român care reuşeşte să se afirme constă în originalitatea, inventivitatea, perseverenţa şi creativitatea înscrise în ADN-ul acestui neam, obişnuit să îndure şi să se adapteze.

– *Ca apreciere din partea publicului şi a societăţii, găsiţi că e preferabil ca un pictor să-şi încerce norocul în străinătate?*

– Da. Este de dorit să facem cunoscută arta noastră dincolo de graniţe, deoarece nu avem nimic de invidiat vis-a-vis de arta practicată în alte ţări. În venele noastre curge acelaşi sânge ca al lui Brâncuşi, marele artist român despre care se studiază în toate Academiile de Artă din lume, care a inspirat şi a avut o mulţime de discipoli, punând bazele unui nou curent artistic.

– *Aveţi o definiţie a artei?*

– Nu am o definiţie pentru artă... Ar fi şi greu de cuprins în câteva cuvinte tot ceea ce include acest univers de trudă, imaginaţie, talent şi trăire interioară. Opera de artă prinde viaţă şi dăinuie în timp doar dacă te poate include în atmosfera ei şi îţi transmite o stare de spirit prin povestea ascunsă în formă şi culoare. Arta nu este şi nu va fi un panaceu doar pentru snobi şi aşa zişii „cunoscători", ci este un dar lăsat de Dumnezeu pentru orice om, de la „vlădică la opincă".

– *Comunitatea artiştilor plastici nemţeni este relativ numeroasă. Care ar fi trăsăturile cu care aţi caracteriza-o dvs.?*

– Comunitatea nemţeană a artiştilor plastici este una foarte eterogenă, cu artişti de mare calitate, pe care eu îi admir şi îi apreciez mult. Talentul şi măiestria lor se împleteşte şi se coagulează în opere ce surprind prin diversitate, originalitate şi curaj. Eu ştiu că este nevoie de mare elasticitate şi inteligenţă în creaţia artistică, aşa că nu pot decât să mă simt onorată că fac parte din această comunitate. Păcat că mai sunt anumite animozităţi şi că nu s-a înţeles că individualismul nu are nimic de a face cu valoarea actului artistic.

A consemnat Gianina BURUIANĂ

Starea de acuarelă

Simpozionul international de acuarelă „Iulia Hălăucescu”, Tarcău, 2021

Aflat la cea de-a treia ediţie, Simpozionul internaţional de acuarelă „Iulia Hălăucescu”, parte a Festivalului de arte frumoase „Iulia Hălăucescu”, -Tarcău 2021, s-a organizat în acest an în perioada 29 iunie -10 iulie la Pensiunea Fortuna din Straja-Tarcău, având ca organizator U.A.T. Comuna Tarcău în parteneriat cu Fundaţia Mircea Titus Romanescu din Bucureşti. Anul acesta au fost invitaţi artişti străini de renume, cum ar fi Teodor Buzu (Republica Cehă) şi Valeriu Jabinschi (Republica Moldova) care, alături de Lucia Juncu, Corneliu Drăgan Târgovişte, Mircea Titus Romanescu şi renumitul maestru al artei româneşti Corneliu Vasilescu, vor completa cu donaţiile lor colecţia de acuarelă contemporană din cadrul Muzeului de Artă „Iulia Hălăucescu” din Tarcău, muzeu unic în ţară, colecţie începută acum trei ani. Vernisajul expoziţiei cu lucrările artiştilor participanţi a avut loc la Pensiunea Fortuna, în data de 9 iulie 2021.

Evenimentul este repetat în fiecare an, începând din 2019 (ediţia I-a), şi se doreşte a fi una din acţiunile de reaşezare în plan cultural a zonei Tarcăului, apelând la artă şi la renumele „doamnei acuarelei româneşti” – Iulia Hălăucescu, originară de la Tarcău, unde se află şi muzeul de artă ce îi poartă numele, un veritabil muzeu al acuarelei, unic în ţară. Proiectul simpozionului a pornit de la un grup restrâns de persoane, printre care trebuie să menţionăm alături de membrii fondatori ai Fundaţiei noastre pe inimoasa doamnă Elena Dumitraşcu şi pe domnul viceprimar al comunei Tarcău, domnul ing. Mircea Nistor. Oameni de iniţiativă, acţiune şi credinţă, cărora li s-au alăturat an de an oameni de aceeaşi valoare, maeştri ai acuarelei din ţară şi din străinătate, care au adăugat valoarea plastică demersului început de noi. Acestui nucleu i s-au alăturat, an de an, managerii din industria turistică, care au pus la dispoziţie locaţiile simpozionului, unde turiştii au putut dialoga cu artiştii la lucru. Totdeauna am avut în planurile noastre şi copii, care să lucreze cu artiştii (în ediţia I-a am lucrat cu elevii şcolii din Tarcău). Ca rezultat, s-a creat un trinom: artă-turism-educaţie, o structură solidă care merită să fie susţinută şi dezvoltată.

Pentru 2022 avem în plan expoziţia cu lucrările simpozionului de acuarelă, donate de artişti, pe parcursul celor 4 ediţii, o expoziţie consistentă de acuarelă contemporană, ce se va deschide la Muzeul de Artă din Piatra-Neamţ. Participarea din acest an a fost una cu totul deosebită, un veritabil dialog deschis al tendinţelor

în acuarelă din acest moment, din spaţiul central şi est european. Bucureşti, Timişoara, Chişinău, Harkov, Sankt Petersburg, Praga şi Tabor (Republica Cehă), Brera-Milano, Tallin (Estonia), un traseu al academiilor de artă parcurs, în parte, de protagoniştii noştri, care acum se centralizează la Tarcău. O adevărată confruntare a şcolilor şi personalităţilor, a tehnicilor de acuarelă, a amintirilor, sintetizate în expoziţia de grup finală. Trebuie remarcat, cu mândrie, că această sinteză culturală este realizată de artişti români, şi prin prezenţa lor activă la simpozioanele internaţionale sau cursurile predate de ei în străinătate.

De ce acuarela? *Acuarela m-a ales pe mine!* (...s-a spus în simpozion de către un artist.)

Iulia Hălăucescu mărturiseşte în prefaţa albumului ei: *Găsind resurse inepuizabile în acuarelă, am făcut pentru această tehnică o pasiune şi, ca să vă fac o confesiune, o simt cea mai apropiată, pentru că vibrează poate cel mai intens cu temperamentul, cu sensibilitatea mea.* („Iulia Hălăucescu”, autor Grigore Elisei, Editura Princeps, Iaşi, 2005).

Maestrul Corneliu Vasilescu spune că*: Acuarela este ca somnul de după-amiază, lin, blând şi odihnitor* („drag de lumină”- album de acuarelă Corneliu Vasilescu, Anemone Print Bucureşti, 2020).

Lucia Juncu a revenit la acuarelă pentru că acum are o clasă de copii la Şcoala de Arte şi Meserii din Piteşti pe care vrea să-i facă acuarelişti. „În şcoala clasică, la noi, 4 ani erau obligatoriu dedicaţi învăţării acuarelei, după care se trecea la ulei...”, spune Lucia Juncu. Tot ea spune mai departe, în interviul dat în cadrul Simpozionului, că acuarela este pentru ea şi un refugiu de ieşire: *dintr-o stare a mea nu foarte bună,..., mă ajută să mă descarc în acuarelă.*

Corneliu Drăgan Târgovişte, s-a dedicat acuarelei, fiind atras de tehnicile de lucru care solicită rapiditate, gestualism, aceea comuniune specială cu starea în care te aduce acuarela. Acelaşi Corneliu Drăgan observa că acuarela are două calităţi: „ ...este intuitivă şi gestuală...” şi că timpul de execuţie al acuarelei este mai scurt decât timpul de meditaţie alocat concepţiei compoziţionale.

Acuarela pentru mine este o doamnă, fără pălărie, o doamnă capricioasă, care nu-i primeşte pe fiecare, trebuie să fii umil, gol şi trebuie să fii foarte sincer;... spune Teodor Buzu în interviul luat de către scriitorul Emil Nicolae în simpozion (v.youtube, Jurnal FM, Simpozionul internaţional de acuarelă „Iulia Hălăucescu” - Tarcău, 11.07.2021). Este foarte interesant că artiştii invitaţi au simţit încărcătura energetică a Tarcăului, dar şi a altor zone limitrofe vizitate (Barajul de la Bicaz, Cheile Bicazului, Piatra-Neamţ cu muzeele şi Curtea Domnească), tot atâtea motive care au

Provocări ale secolului XXI pentru viitorii asistenţi medicali

În perioada 22-24 iunie 2021, s-a desfăşurat, în varianta on-line, Simpozionul ştiinţific „Provocări ale secolului XXI pentru viitorii asistenţi medicali”.

Pornind de la ideea organizării unei activităţi între câteva şcoli de profil, coordonată de Şcoala Postliceală Sanitară Piatra-Neamţ, manifestarea ştiinţifică a antrenat peste 200 de participanţi (cadre didactice, elevi ai şcolilor postliceale sanitare, studenţi la medicină, personal medical) de la următoarele unităţi de învăţământ: Centrul de Excelenţă în Medicină şi Farmacie „Raisa Pacalo” Chişinău, Colegiul „Mihai Eminescu” Bacău, Liceul Teologic „Episcop Melchisedec” Roman, Şcoala Postliceală Sanitară FEG Education Piatra-Neamţ, Şcoala Postliceală Sanitară „Moldova” Roman, Şcoala Postliceală Sanitară „Laureatus” Târgu Neamţ, Şcoala Postliceală Sanitară Centrul de Studii European Piatra-Neamţ şi instituţia organizatoare.

Pe durata celor trei zile, au fost prezentate şi dezbătute teme de maximă actualitate, ce constituie adevărate provocări pentru actualii şi viitorii asistenţi medicali. Dintre acestea menţionăm: *Mener une vie saine – une priorité au XXI-eme siècle; The topic on the project COVID-19 – the challenge of the 21st. Century; Tuberculoza – o problemă socio-medicală de nivel global; Rolul comunicării medicale în*

Simpozionul internaţional de acuarelă „Iulia Hălăucescu”, Tarcău, 2021

Iniţiat „starea de acuarelă” (termen inventat ad-hoc) şi au condus la realizarea lucrărilor din simpozion.

Despre această încărcare, „mă simt încărcat ca o albină” spune Teodor Buzu în interviul citat mai sus, ea constitue materialul necesar continuării şi aprofundării ideii, în atelierele de acasă. Valeriu Jabinschi denumeşte acuarelele sale „stări”, peisajul este memorat şi apoi redat. Tehnica sa de bază fiind uleiul, el recunoaşte că se relaxează în acuarelă. Fiind în tabără cu un grup de 24 de artişti acuarelişti din Rusia, plain-air, Valeriu Jabinschi rămâne impresionat de faptul că: „... atât de diversă era tratarea în acuarelă, pe aceeaşi hârtie...”. După cum mărturiseşte dl. conferenţiar Valeriu Jabinschi, succesul artiştilor din Republica Moldova vine şi de la Academia de Artă din Chişinău, relativ tânără (1984), care are la bază absolvenţi

veniţi din St. Petersburg, Tallin, Harkov, Kiev, Riga, Moscova, iar programa a rămas în linii mari aceeaşi, păstrând elemente de bază ale educaţiei plastice, provenite de la vechea şcoală.

Referitor la modesta mea contribuţie în acuarelă din această sesiune, trebuie să remarc că în ultimele luni am făcut mai puţină acuarelă, şi acest lucru se răzbună. Mentorul meu, în ale acuarelei, maestrul Ştefan Hotnog chiar spunea că „strici un bloc de hârtie până să începi să-ţi intri în mână”. Interesant este că urmărind tehnica mea de lucru colegii au apreciat că există apropiere cu tehnica Hălăucescu, văzută la Muzeu şi bineînţeles nu ştiau ce puternică este încă influenţa lui Ştefan Hotnog, cu care am început acuarela. Mă bucur că a fost descoperită şi o influenţă locală, pentru că a existat un grup redutabil de acuarelişti nemţeni, de şcoală ieşeană, printre care şi cei doi menţionaţi mai sus (v. „Acuarela contemporană românească”, Valentin Ciucă, Editura Meridiane, 1988)

Am convenit până aici că acuarela este îmbrăţişată de toţi artiştii, face parte din bagajul educaţional de formare şi este practicată atât ca notaţie de stare cât şi ca tehnică în sine. Dorinţa grupului nostru de artişti, din cele trei ediţii ale Simpozionului este aceea de a continua demersul artistic început de maestra Iulia Hălăucescu spre a demonstra că acuarela nu este „cenuşăreasa” bună la toate, ci o tehnică de sine stătătoare, egală cu grafica sau pictura din punct de vedere al importanţei. Nu de multe ori s-a spus de către „amatorii” de artă că această tehnică realizează „o bucată de hârtie colorată” şi nu se poate compara cu o pânză pictată în ulei. Hârtia pe care se face acuarela profesionistă este din bumbac 100% şi poate fi mai scumpă decât o pânză de aceeaşi mărime, asta fără să mai vorbim de calitatea şi preţul celorlalte materiale ale acuarelei: pensule, culori şi să nu uităm măiestria mânuirii culorilor de apă, aşa cum s-a mai spus sau nu: „Acuarela îşi caută singură maeştrii”. Şi maeştrii noştri participanţi susţin că pentru o acuarelă de calitate trebuie cele mai bune materiale, fără ele efortul creativ poate fi fără rezultat. Exemplul doamnei Iulia Hălăucescu, de a renunţa la tehnica uleiului în favoarea acuarelei este un exemplu de credinţă şi dăruire, susţinut de artiştii participanţi la simpozionul dedicat acuarelei, în ideea de a creea la Tarcău un viitor punct de reper al acuarelei, având un Muzeu de artă al acuarelei reprezentativ, cu o colecţie de artă contemporană bogată. Simpozionul din acest an reprezintă doar „o cărămidă” din construcţia începută acum trei ani, ce se va dezvolta an de an atât pe verticala importanţei demersului artistic cât şi pe dezvoltarea laterală a conexiunilor cu alte domenii de interes pentru comunitate, cum ar fi turismul, educaţia, religia, cultura tradiţională, istoria şi altele.

Mircea Titus ROMANESCU
Piatra-Neamţ 14.07.2021

CALENDAR
– august 2021

02. **JORA, Mihail** (2 august 1891 – 10 mai 1971) – **130** de ani de la naşterea muzicianului;

09. **BOSCH, Hieronymus** (cca. 1450 – 9 august 1516) **– 505** de ani de la moartea pictorului olandez;

09. **DELAVRANCEA, Cella** (15 decembrie 1887 – 9 august 1991) – **30** ani de la moartea prozatoarei;

09. **MIHAI VITEAZUL** (cca. 1558 – 9 august 1601) – **420** ani de la moartea domnitorului;

11. **BARBU, Ion** (18 martie 1895 – 11 august 1961) – **60** de ani de la moartea poetului şi matematicianului;

11. **HUNIADE, Ioan** (Iancu de Hunedoara) (1387 – 11 august 1456) – **565** de ani de la moartea omului politic transilvănean;

12. **GHICA, Ion** (12 august 1816 – 22 aprilie 1897) – **205** de ani de la naşterea prozatorului;

14. **BRECHT, Bertold** (10 februarie 1898 – 14 august 1956) – **65** de ani de la moartea scriitorului german;

14. **CELIBIDACHE, Sergiu** (28 iunie 1912 – 14 august 1996) – **25** de ani de la moartea dirijorului;

15. **SCOTT, Walter** (15 august 1771 – 21 septembrie 1832) – **250** de ani de la naşterea scriitorului englez;

16. **PALLADY, Theodor** (11/23 aprilie 1871 – 16 august 1956) – **65** de ani de la moartea pictorului;

19. **AMAN, Theodor** (20 martie 1831 – 19 august 1891) – **130** de ani de la moartea pictorului;

19. **ENESCU, George** (19 august 1881 – 4 mai 1955) – **140** de ani de la naşterea muzicianului;

20. **QUASIMODO, Salvatore** (20 august 1901 – 14 iunie 1968) – **120** ani de la naşterea scriitorului italian;

25. **HUME, David** (7 mai 1711 – 25 august 1776) – **245** de ani de la moartea filosofului englez. (***Red.***)

Provocări ale secolului XXI pentru viitorii asistenţi medicali

relaţia asistent medical – pacient în condiţii de pandemie COVID-19; Consecinţe ale pandemie COVID-19, o privire prin prisma galeriei foto şi video; Influenţa COVID asupra pacientului oncologic; Complicaţiile respiratorii post COVID-19; Impactul COVID asupra pacientului cardiac; Efectele secundare ale COVID-19 asupra pacientului diabetic şi obez; Saloanele de înfrumeseţare – reguli de igienă, accidente şi incidente; Educaţia sanitară privind transmiterea bolilor pe cale sexuală; Plan de îngrijire a unui pacient cu angină pectorală; Implicarea elevului în educaţia pentru sănătate a pacientului în practica medicală; Depresia, între risc şi consecinţe; Este depresia boala secolului XXI sau demenţa?; Scale de evaluare şi tratamente moderne în depresie şi demenţă; Intersecţia depresie-demenţă: asemănări; Personalitatea inimii. Dimensiuni psihologice şi sociologice ale pacienţilor cu boli cardiovasculare; Bolile cardiometabolice la copil şi femeie; Profilaxia bolilor cardiometabolice; Fitoterapia hipertensiunii arteriale; Planul de îngrijire a unui pacient cu infarct miocardic acut; Profilaxia bolilor cardiovasculare; Activitatea sedentară – cauză a obezităţii; Riscurile automedicaţiei în condiţiile stresului provocat de schimbarea modului de viaţă; Mit şi adevăr despre TBC pulmonară; Îngrijiri acordate pacientului cu TBC pulmonară; Tratamentul actual în TBC multidrog rezistentă etc.

Experienţele din domeniul medical, studiile de caz prezentate, rezultatele cercetărilor întreprinse, planurile de îngrijire dezbătute etc. au avut rolul de a dezvolta unele competenţe specifice ale elevilor şcolilor sanitare, viitori asistenţi medicali.

Materialele prezentate de către elevi au fost jurizate şi premiate la finalul lucrărilor simpozionului şi vor fi publicate într-un volum de specialitate.

Considerată o activitate de real succes, participanţii au propus continuarea acestui şir de manifestări şi pentru viitorii ani şcolari.

Dr. Mihai FLOROAIA

Fişă de dicţionar

TOMŞA Constantin (3. 11. 1939, Ghelăeşti, Bălăneşti, azi, Bârgăuani, Neamţ), profesor, critic şi istoric literar, publicist, s-a născut în familia Elvirei (n. Ciurdea) şi a lui Constantin Tomşa, ţărani. După ce a frecventat trei clase primare în satul natal, a urmat cursurile Şcolii cu Clasele I-VII Nr. 1 din Piatra-Neamţ, apoi pe cele ale Şcolii Medii de Băieţi Nr. 1 (azi, Colegiul Naţional *Petru Rareş*, 1953-1956). După ce a fost doi ani învăţător şi profesor suplinitor la şcolile din satele Itrineşti şi, respectiv, Hârtop din Raionul (Judeţul) Neamţ, a urmat cursurile Institutului Pedagogic de Învăţători din Iaşi/ Bârlad (1958-1960). Între 1964-1970, este student al Facultăţii de Limba şi Literatura Română (secţia fără frecvenţă) a Universităţii *Alexandru Ioan Cuza* din Iaşi. Cariera didactică de învăţător, institutor şi profesor gradul I: în comuna Calu-Iapa (Piatra Şoimului), Judeţul Neamţ, ca profesor şi director de şcoală, în perioada 1960-1969, apoi la Şcoala Nr. 1 (1983-1990) şi la Grupul Şcolar (Colegiul Tehnic) *Gheorghe Cartianu* din Piatra-Neamţ (1990-2002). Între 15. 09. 1969 – 1. 07. 1970, a fost director al Casei de Cultură a Sindicatelor din Piatra-Neamţ, iar de la 1. 09. 1970 până la 15. 11. 1983, inspector la Comitetul de Cultură şi Artă / Comitetul de Cultură şi Educaţie Socialistă al Judeţului Neamţ, funcţie în care a contribuit la iniţierea şi organizarea primelor ediţii ale unor manifestări care s-au perpetuat până astăzi: *Festivalul Spectacolelor de Teatru pentru Copii şi Tineret* de la Piatra-Neamţ, *Vacanţe Muzicale la Piatra-Neamţ*, *Bienala de Artă Plastică «Lascăr Vorel»*, *Şezătoare la Humuleşti*, *Sărbătoarea Muntelui Ceahlău*, *Sadoveniana*, *Salonul de carte «Libris»* ş. a., precum şi la editarea revistei *Petrodava culturală*, serie nouă, număr unic, martie 1980 (împreună cu Marius Alexianu, Valentin Ciucă, Emil Nicolae şi George Podani). A debutat publicistic în ziarul *Ceahlăul* din Piatra-Neamţ (1970), iar debutul editorial (1980) a fost marcat de colaborarea, alături de Gheorghe Bunghez şi Marcel Drăgotescu, la realizarea monografiei *Pedrodava 2000. Tradiţie şi continuitate.* Din 1998, este redactor coordonator al revistelor *Anotimpuri* (revistă distinsă de şapte ori cu titlul de laureat al Concursului Naţional al Revistelor Şcolare – pentru licee) şi *Anuar*, ale Colegiului Tehnic *Gheorghe Cartianu*. Face parte din colectivele redacţionale ale revistelor: *Apostolul* (din 2000, director executiv, din 2012, membru în colectivul de redacţie); *La Tazlău* (din 2002), *Asachi*, (2008); *Antiteze* (2010, secretar general de redacţie). Distins cu Diploma de excelenţă acordată de Direcţia pentru Cultură, Culte şi Patrimoniu Cultural Naţional a Judeţului Neamţ *pentru contribuţia adusă*

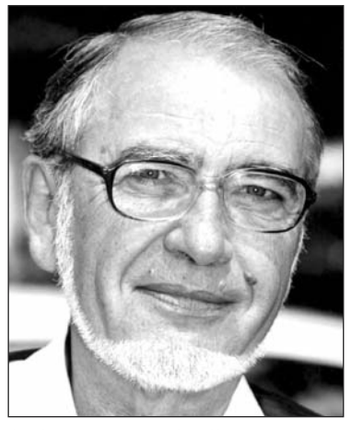

la impunerea culturii nemţene pe plan naţional şi internaţional (2005), cu premiul *Asociaţiei Teatrului Folcloric din România şi Republica Moldova* (2005) şi cu cel al Societăţii Scriitorilor din Judeţul Neamţ, pentru critică literară (2011). Foloseşte şi pseudonimul Ioan Ciurdea. Apariţia, în anul 2002, pe la mijlocul lunii iunie, a primului volum al cărţii *Împătimit de lectură. Cărţi şi autori I-IV* (2002-2008) a stârnit oarece interes, dar şi unele comentarii ale celor care nu au citit în întregime explicaţia conţinută în articolul din *Dicţionarul explicativ al limbii române* referitoare la cuvintele *patimă*, *pătimaş*, *împătimit*. Intenţia autorului, prin această carte şi prin tot ceea ce a scris şi publicat a fost aceea de a lua în discuţie şi de a prezenta celor interesaţi de literatura şi arta realizate de autori locali, şi nu numai, completând un *gol* dintr-un domeniu neglijat de cei care se afirmaseră deja în viaţa literară a ultimelor decenii ale secolului recent încheiat. Cele patru volume publicate (în sertarul autorului mai există materiale pentru încă 2-3 volume) sunt tot atâtea culegeri selective ale unor recenzii şi analize literare pe care Constantin Tomşa le-a publicat în diverse periodice. Selecţia are în vedere o anumită grupare pe secţiuni a volumelor cercetate, intenţie sesizată de altfel şi de Lucian Strochi, în prefaţa cărţii. Intenţia autorului a fost aceea de a surprinde fenomenul literar actual, mai ales de după 1990, luând în discuţie atât cărţile celor ce se consideră *consacraţi*, *profesionişti*, datorită admiterii lor în Uniunea Scriitorilor din România, mai ales în *valul* de după 1989, cât şi a celor care, de multe ori, sunt etichetaţi *veleitari*. Acestora li s-au adăugat diverse articole referitoare la marile personalităţi ale literaturii române de-a lungul istoriei sale, de la marii clasici la numele des vehiculate din literatura contemporană română şi universală. Modul de prezentare a fiecărei cărţi îmbină elementele descriptive de conţinut cu unele date despre autor, cu trimitere la o anumită bibliografie şi scurte aprecieri analitice pe baza reflecţiilor, dar şi amendând anumite abateri de la limba literară, când este cazul. Autorul consideră că întreprinderea sa se încadrează în categoria lucrărilor de *critică de întâmpinare,* chiar dacă unii comentatori îl contrazic. În timp, acestor patru volume li s-au adăugat trei eseuri monografie, două bibliografii comentate (v. fişa alăturată) şi volumul *Contemporan cu ei*, toate fiind considerate etape absolut necesare în vederea pregătirii şi realizării cărţii-dicţionar, programată pentru a fi tipărită în 2014. În zestrea editorială a autorului mai există trei cărţi: * *Revista «Apostolul». Bibliografie,* precuvântare Mircea Zaharia, 2008 (DVD/2009); ed. a II-a, 2014; şi. * *Revista «Asachi». Bibliografie,* pref. Gheorghe I. Bunghez, 2011; şi * Asociaţia Învăţătorilor din Judeţul Neamţ, *Un secol de existenţă*, coord., 2012. **Colaborări**: ▪ ***Acţiunea***; ▪ ***Albina***, ▪ ***Anotimpuri***; ▪ ***Anuarul*** Grupului Şcolar *Gheorghe Cartianu*; ▪ ***Antiteze***; ▪ ***Apostolul***; ▪ ***Ceahlăul***; ▪ ***Conta***; ▪ ***Contemporanul***; ▪ ***Îndrumătorul cultural***; ▪ ***La Tazlău***; ▪ ***Melidonium***; ▪ ***Monitorul de Neamţ (Suplimentul literar şi artistic)***; ▪ ***Petrodava culturală*** (nr. unic, martie 1980); ▪ ***Realitatea media***; ▪ ***Ţara Hangului***; ▪ ***Vestea***; **OPERA**. În **volum**: * *Petrodava 2000. Tradiţie şi continuitate* (în colab.), 1980; * *Împătimit de lectură. Cărţi şi autori I-IV*, 2002-2008; * *Lucian Strochi sau Ieşirea din cuvânt. Eseu monografic*, 2003; * *Cristian Livescu sau Viaţa interioară secretă a imaginii. Eseu monografic*, 2005; * *Revista «Apostolul». Bibliografie,* precuv. Mircea Zaharia, 2008 (DVD / 2009); ed. a II-a, 2014; * *Costache Andone în competiţie cu viaţa. Eseu monografic* (în colab.), 2009; * *Contemporan cu ei. Fişe de dicţionar*, postfaţă Dan Mănucă, 2009; * *Revista «Asachi». Bibliografie,* prefaţă de Gheorghe I. Bunghez, 2011; * Asociaţia Învăţătorilor din Judeţul Neamţ, *Un secol de existenţă*, coord., 2012.

Constantin TOMŞA

Addenda

Opera sa fundamentală rămâne însă *Un dicţionar al literaturii din judeţul Neamţ* – de la copişti la suprarealişti (2014), urmată de două eseuri monografice: *Mircea Răzvan Ceacâru o marcă inconfortabilă* (2016) şi *Constantin Munteanu, un observator fin un analist profund* (2020). Ultima apariţie editorială antumă a fost volumul al V-lea al seriei „*Împătimit de lectură, cărţi şi autori"* (2021).

Am extras textul de mai sus din *Un dicţionar al literaturii…,* un autoportret al cărturarului Constantin Tomşa, gândind că orice altă imagine propusă de condeierii locului l-ar face să surâdă pe prietenul nostru, chemat la Domnul pe 29 iunie, a. c. Cutumele împrejurării presupun un laudatio meşteşugit, neferit întotdeauna de anume derapaje. Mă voi limita să citez câteva versuri de John Donne, motto-ul unei cărţi de neocolit: *Nici un om nu-i un ostrov stingher/ şi de sine stătător;/ fiecare om este o bucăţică din continent,/ o parte din întregul cel de căpetenie;// dacă marea cu valurile îi smulge un bulgăre,/ Europa e împuţinată,/ cum ar fi orice petic de pământ sau moşia ta,/ ori a prietenilor tăi;// cu moartea fiecărui om mă simt mai sărac şi mai singur,/ pentru că sunt inclus în Omenire;// şi de aceea nu trimite pe nimeni şi niciodată/ să întrebe pentru cine bat clopotele –/ pentru tine bat.*

Mircea ZAHARIA

Dialog cromatic, expoziţie colectivă la Roman Art Gallery

13 artişti plastici – Cristinel Prisacaru, Dumitru Macovei, Carmen Poenaru, Remus Lucian Ştefan, Iosif Haidu, Mihai Percă, Lucian Simion, Rareş Percă, Vilen Maftei, Constantin Adamovici, Florin Mareş, Mariana Papară, Ema Brahş – se „întrec" într-un spectacol cromatic pe simezele Roman Art Gallery (Bulevardul Roman Muşat, nr. 17). Aici, familia Rodica şi Cezar Păduraru a amenajat nu doar o galerie de artă, ci un loc de referinţă pentru artişti şi iubitorii de frumos.

Este un dialog între artişti, un dialog tăcut care se adresează privirii şi inimii. Ne bucurăm că participă şi doi foarte tineri artişti, Lucian Simion şi Vilen Maftei, absolvenţi ai Facultăţii de Arte Plastice din Iaşi, a spus Rodica Păduraru.

Criticul de artă Iulian Bucur a vorbit despre nestăvilită plăcere a căutării formelor şi armoniilor cromatice. *În această expoziţie, vă invit să descoperiţi dimensiunea complementarităţii, dar şi dimensiunea rezonanţei.*

Iulian Bucur a mai spus că, *dintre toate darurile pe care ni le-au lăsat zeii, acest dar al dialogului este cel mai frumos. Dialogul poate să facă această lume să funcţioneze. Dialogul rotunjeşte, cumva, toate asperităţile acestei lumi.*

Violeta MOŞU

Mulţumesc, Domnule Profesor Constantin Tomşa!

– Aici eraţi? De când vreau să dau de dumneavoastră!? Vreau să relatez despre cartea pe care aţi scris-o, în revista şcolii, în Anotimpuri. *Sunt profesorul Tomşa.*

*– Aici sunt! (*am răspuns surprinsă şi bucuroasă, desigur*)*

– Să veniţi la şcoală, să vorbim. Aduceţi şi cartea. Vă aştept!

Eram la lansarea primului volum de poezie al regretatului poet Petre Berea. Mă aflam la masă, lângă profesorii mei din şcoala generală: familia Elena şi Ion Ştefănescu (dumnealui rămânând doar în amintiri şi în fotografii, din luna februarie a acestui an, de când a plecat dintre noi).

Domnul profesor Tomşa se afla lângă masa noastră, în mână cu primul meu volum de poezie, apărut nu de mult timp. I-l oferisem unui domn pictor care, la rândul dumnealui, aflat în dialog cu Domnul Profesor, i-l dăduse pentru puţin timp. În clipele următoare, tot acest domn ne-a făcut cunoştinţă, făcând astfel posibil dialogul redat mai sus.

Aşa l-am cunoscut pe Domnul Profesor Tomşa. Atunci ne-am văzut pentru prima dată. Am dat curs invitaţiei şi în foarte scurt timp a început colaborarea noastră care a durat câţiva ani.

Am făcut împreună selecţia celui de-al doilea volum al meu de poezie, i-am cerut părerea despre cel de-al treilea (şi ultimul editat), volum care „era altceva”, „de altă factură”, după cum Domnul Profesor a sesizat imediat şi mi-a confirmat.

Domnul Profesor era foarte activ, prezent peste tot, acolo unde aveau loc evenimente culturale: lansări de carte, vernisaje, întâlniri pe diferite teme. Venea şi la grupul nostru „Pro Basarabia şi Bucovina”, grup înfiinţat şi condus de regretatul profesor Traian Cicoare. Profesorul Tomşa avea sute de cărţi citite şi tot atâtea recenzii; precum şi nouă cărţi scrise de Dumnealui. Făcea parte din câteva colective de redacţie.

Ca orice „pom”, cu multe roade, aflat în vederea tuturor, a mai fost şi „lovit” uneori. Îşi pansa, în tăcere, rănile, îşi ascundea mâhnirea în inimă. Nu făcea reproşuri, nu se certa, nu se lamenta. Dar i se citea mâhnirea pe chip şi în vorbă. Atunci, vorba-i molcomă, moldovenească, devenea mai molcomă şi se lăsa puţin mai mult aşteptată.

Pentru că era foarte atent la ce trebuia să spună, pentru ca în final să spună doar: „e părerea dânşilor”, „e părerea lui”, „fiecare are dreptul să spună ce gândeşte”, „e loc pentru fiecare”, „nu vreau să mă cert cu nimeni. Pentru că viaţa e prea scurtă şi nu avem timp pentru împăcare”.

Modest, cu bun-simţ, cu respect pentru cei mari şi cunoscuţi din breaslă, dar şi pentru noi, cei mici, necunoscuţi, ori cunoscuţi foarte puţin, scoţându-ne în lumină, atât cât putea, cultiva în jur relaţii de prietenie.

La selecţia de texte, venea cu o idee... cu un sfat... dar întotdeauna lăsa autorul să hotărască. Nu insista asupra propriilor idei, dându-i timpul, dreptul şi ocazia fiecăruia să se exprime, simţindu-se bine în atmosfera de armonie şi prietenie, fără reticenţe, fără inhibare în exprimarea ideilor personale...

Dar, dincolo de aparenţa unei împăcări cu viaţa, cu timpul scurs, i se vedea pe chip, o mâhnire greu de estompat. Această ultimă dramatică perioadă de viaţă i-a fost mângâiată de bucuria adusă de copii şi nepoţi, de sprijinul, susţinerea morală şi ajutorul oferite de soţie în tot ce însemna viaţa zilnică, dar şi-n activitatea literară pe care nu a întrerupt-o, chiar dacă picioarele şi ochii intraseră, pe rând, într-o dureroasă şi lungă „vacanţă”.

A intrat însă şi Domnul Profesor într-o lungă şi nedorită de nimeni „vacanţă”. Şi pentru ca plecarea să fie şi mai dureroasă, despărţirea a fost chiar în ajunul „Zilei Învăţătorului”, pentru ca să ne putem aduce aminte mereu de acest apostol moldav.

Mentor discret şi bun confident, un „seif sigur”, acest „Împătimit de lectură” era şi un împătimit în păstrarea pentru sine a lucrurilor considerate de Dumnealui că trebuie să nu fie spuse, ştiute.

„Am să-ţi spun, dacă o să fie să ne întâlnim în altă lume... în altă viaţă... Mărioară” (*îmi spunea*). Nu-mi rămâne decât să aştept acea întâlnire, care pare să nu fie prea depărtată, căci „Mărioara” de atunci, este acum mătuşa Mărioara. Şi nu are un cireş lângă balcon, plin cu cireşe, dar are în casă un „cireş” cu poeziile publicate în decursul multor anotimpuri, în ... *Anotimpurile* Colegiului Tehnic „Gheorghe Cartianu”.

Pentru acest „cireş” şi pentru toată colaborarea, pentru aprecierea şi încrederea pe care mi le-aţi acordat, vă mulţumesc, Domnule Profesor Tomşa!

Vă doresc să fiţi pentru veşnicie în inimile noastre pământene şi în Bunătatea şi Lumina Bunului Dumnezeu, după cum, cu bunătate ne-aţi scos în lumină pe mulţi!

Mărioara
sau veşnica elevă Maria DIACONU
11 iulie 2021

Liceeni romaşcani, în practică la Valencia

O echipă de elevi romanvodişti, însoţiţi de profesorii Petronela Husaru şi Sorin Husaru, au efectuat, în perioada 20 iunie – 10 iulie 2021, activităţi de practică în domeniul IT la Valencia, Spania, lor alăturându-li-se colegi de la Liceul *Vasile Alecsandri* din Săbăoani.

Această experienţă face parte din Proiectul Erasmus+ KA1 REAL IT, 2020-1-RO01-KA102-078788, finanţat cu sprijinul Comisiei Europene, având un grant aprobat de 304.140 euro şi răspunde conform cerinţelor, în mod direct, nevoilor comune identificate la nivelul consorţiului format din şase scoli din Regiunea Nord-Est România, respectiv Colegiul National *Gheorghe Vrânceanu* Bacău, Colegiul National *Costache Negri* Târgu Ocna, Colegiul National *Roman Vodă* Roman, Liceul Teoretic *Ion Borcea* Buhuşi, Liceul Teoretic *Vasile Alecsandri* Săbăoani şi Colegiul National *Ferdinand I* Bacău.

Scopul proiectului îl reprezintă cooperarea interinstituţională la nivel regional şi european, în vederea creşterii calităţii educaţiei oferite de şcolile din consorţiu, prin dezvoltarea competenţelor cheie, profesionale şi personale ale elevilor, într-un mediu de lucru real, în vederea sprijinirii orientării lor către o cariera IT.

Proiectul s-a desfăşurat în perioada 2020 – 2021 şi are următoarele obiective specifice: dezvoltarea de competenţe profesionale informatice legate de comerţul electronic, de către 96 de elevi, de la profilul matematică-informatică, din liceele din consorţiu, prin stagii de practică de 90 ore, în companii IT dintr-o ţară străină, certificate prin Europass Mobility. Se mai urmăreşte dezvoltarea de către cei 96 participanţi elevi de competenţe lingvistice, soft skills şi abilităţi personale, printr-o primă experienţă de mobilitate europeană; conştientizarea şi înţelegerea altor culturi şi a sentimentului de cetăţenie activă şi identitate europeană, etc. Grupul ţintă este format elevi de clasa a XI-a, profil mate-informatică, ce susţin la finalul studiilor liceale Atestat competenţe profesionale la disciplina informatică. Aceştia vor urma un program pregătire pedagogică, lingvistică şi culturală, înainte de realizarea mobilităţilor de formare.

În cadrul proiectului se va colabora cu cinci companii IT din Spania, Portugalia şi Cipru. Aceste firme, conform unui acord de învăţare, vor asigura plasamentele de formare pentru elevi în scopul dobândirii de competenţe profesionale de realizare a unor site-uri de comerţ electronic, utilizând WordPress, XAMPP şi WooCommerce. Recunoaşterea competenţelor participanţilor se va face prin documentul Europass Mobility. Proiectul va contribui la creşterea prestigiului, a calităţii activităţilor instituţiilor din cadrul parteneriatului şi la promovarea acestora în context european, la creşterea calităţii formării iniţiale pe care o oferă şi va înlesni contactul şcolilor cu piaţa muncii europene.

Proiectul va avea impact pozitiv pe plan local, prin activităţi de diseminare şi multiplicare: ateliere demonstrative IT, dezbateri, prezentări şi masă rotundă, la care vor participa agenţi economici locali, factori de decizie, instituţii de învăţământ, părinţi, elevi şi profesori. (Preluare după *Ziarul de Roman*, din 4 iulie 2021. Autor – Flora Ordean) ***Red.***

Ce-ai făcut azi?

O butadă spune că familia este un grup de oameni care se adună cel puţin o dată pe zi împreună la masă. Şi ce se întâmplă acolo? Ce este mai important mâncarea sau comunicarea? Cine domină discuţia? Copiii sunt lăsaţi să vorbească (desigur, nu cu gura plină)? Să întrebe? Sunt învăţaţi să asculte şi să audă? Li se cultivă ceea ce pedagogia de azi numeşte *savoir-vivre*? Mesele de seară, când trei generaţii stăteam împreună şi nimeni nu se mai grăbea nicăieri, au fost, în copilăria noastră, cele mai importante ore ale zilei. Se făcea politică, se depănau amintiri, se relata despre cărţi şi lume, se rezumau articole din numeroase publicaţii la care eram abonaţi, se comentau şi întâmplări din sat, de la şcoală, se reciteau scrisorile primite de la rude şi se stabilea ce urmează să li se răspundă... Era spectacolul vieţii de adult, trăit în permanenţă în ochii noştri. Discuţiile cotidiene cu părinţii şi bunicii ne-au învăţat să apreciem eforturile lor, să avem un scop, să împărtăşim un crez, să-i înţelegem când sunt trişti şi când fericiţi. Şi ei, adulţii, aveau deosebită grijă să ne răspundă la întrebări, să rezolve nedumeririle, să ne spună ce au făcut ei, ca să învăţăm din experienţa lor. Apoi era drumul spre şcoală... Ani de zile, am mers împreună cu mama dimineaţa şi am putut vorbi despre orice, dar mai ales despre meseria de profesor. Discutam despre partea ascunsă a ceea ce se numeşte activitate didactică, pentru că o vedeam pe mama scriind zilnic planuri, controlând caiete, alcătuind scenarii de serate şi programe de concerte. Astfel am cunoscut munca pedagogului de la firul ierbii.

Când am venit la facultate, ştiam cum se face un plan calendaristic, ce este regimul unic ortografic în şcoală, cum se analizează rezultatele unei lucrări de control şi încă o mulţime de lucruri utile... Era partea mea de zestre, numită orientare profesională. Credeam că toţi copiii beneficiază acasă de comunicarea cu părinţii în sensul în care am avut-o noi şi am încercat să le-o creăm copiilor noştri. Că îi cunosc pe nume pe colegii de lucru ai acestora, că ştiu cu ce se ocupă, zi de zi, rutinar, părinţii care pleacă dimineaţa la serviciu. Că le vine uşor să relateze despre profesiile părinţilor. Ba bine că nu! Am avut elevi care, în clasa a noua, în pragul alegerii decisive între profilul umanist şi cel real la liceu, nu ştiau ce instituţie de învăţământ au absolvit părinţii lor (Ştiu că au studii superioare, pentru că s-au căsătorit când erau la institut, mi-a spus o fetiţă. Dar nu ştiu la care institut au învăţat.). A fost o situaţie ce m-a făcut să mă întreb: despre ce se discută în casa respectivă? Copiii care beneficiază de grija şi asistenţa materială a părinţilor, direct dependentă de activitatea lor de muncă, chiar nu ajung să se întrebe cum anume fac bani aceştia? Niciodată nu le trece prin minte, adolescenţi fiind, să se întrebe dacă nu cumva mama oboseşte, iar tata are probleme? Un părinte angajat în câmpul muncii are tot dreptul să se plângă de lipsă de timp pentru comunicarea cu propriii copii. Obosiţi la sfârşitul zilei, părintele şi copilul abia mai au putere să schimbe câteva replici despre note şi probe de evaluare, observaţii în agendă, regimul zilei şi bani pentru... Frecvent, această comunicare este un dialog cu întrebări într-un singur sens: dinspre părinte spre copil, cu răspunsuri monosilabice din sensul invers. Şi atât. Când vine vremea să aleagă o profesie, copilul este deseori derutat, pentru că nu-şi prea dă seama în ce constă munca de rutină a absolventului unei facultăţi de prestigiu şi doar pentru facultăţi de prestigiu optează! Am încercat, de mai multe ori pe parcursul celor doisprezece ani când am predat şi la liceu, să le dau copiilor sarcini care i-ar face să se apropie de părinţi, să comunice cu ei. (Ştiu că aici mulţi dintre profesori au gata replica: Părinţii nu sunt alături! Părinţii sunt plecaţi! Dar copiii nu stau singuri; oricum există în viaţa lor un adult care le poartă de grijă şi e responsabil pentru ei! Fie acel adult pe rol de părinte!)

De fiecare dată am fost plăcut surprinsă de impactul la nivel atitudinal pe care îl aveau discuţiile forţate, obligatorii cu părinţii. Elevii se schimbau parcă, iar lucrările de acest fel erau deosebit de personale şi personalizate. Şi, cu siguranţă, nu mai puteau fi copiate din cărţi cu comentarii sau rezumate şi nici nu se găseau pe site-uri de referate. Am să trec în revistă câteva subiecte:

• Rugaţi-l pe unul dintre părinţi să relateze cum a fost făcută prima voastră poză de bebeluş; înscrieţi şi redactaţi povestirea.

• Înregistraţi, la persoana întâi, aşa cum a fost relatată, povestirea unuia dintre părinţi despre un revelion memorabil din copilăria lui.

• Înregistraţi o amintire din copilărie a unuia dintre părinţi, stilizând-o după *Amintiri din copilărie* de Ion Creangă.

• Prezentaţi un reportaj despre o zi de muncă a unui adult.

• Descrieţi ca pe o caracterizare de personaj calităţile de care ar trebui să dispună o persoană înainte de a alege profesia de... (Elevii au ales singuri profesiile, dar deseori au optat pentru o profesie străină, nu din familie. Surpriza cea mare a fost că se făceau referinţe la lume şi cărţi mai frecvent decât la viaţa din jurul lor.)

• Alcătuiţi CV-ul unui adult, din spusele lui.

• Discutaţi cu o persoană care are o carieră de succes şi rezumaţi esenţa discuţiei.

• Discutaţi cu un adult care a fost nevoit să-şi schimbe profesia şi rezumaţi esenţa discuţiei.

• Luaţi un interviu părinţilor (unuia dintre părinţi; unui adult), adresându-i cel puţin 5 întrebări în legătură cu principiile şi preceptele sale educaţionale, în raport cu creşterea propriilor copii.

• Vizionaţi împreună cu un părinte un film, o emisiune şi discutaţi ulterior. Rezumaţi, în limita de o pagină, discuţia.

Abia la balul de absolvire i-am cunoscut pe mulţi dintre părinţii cărora le-am dat de lucru în acest fel. Şi mulţi dintre ei au venit să mă cunoască, pentru a-mi spune că datorită acestor sarcini au comunicat cu proprii lor copii absolut deosebit! Şi au fost fericiţi să o facă.

Tatiana CARTALEANU,
Universitatea de Stat „Ion Creangă”, Chişinău

Pagini din istoriografie bisericească românească

Pasionaţilor de istoriografie bisericească şi nu numai, le recomand lucrarea *Lecturi din istoriografia bisericească. În memoria profesorului Nicolae Bocşsan (1947-2016) şi a părintelui academician Mircea Păcurariu (1932-2011)*, recent apărută la Editura Presa Universitară Clujeană din Cluj-Napoca. Semnată de Mircea-Gheorghe Abrudan, cercetător ştiinţific la Institutul de Istorie „Gheorghe Bariţiu” al Academiei Române din Cluj-Napoca, cartea ilustrează aspecte importante ale istoriografiei bisericeşti din ţara noastră prin prezentarea vieţii şi operei celor doi titani în domeniu.

Conţinutul celor 396 pagini este structurat în şase capitole tematice: *Ortodoxia şi Bisericile Ortodoxe: istorie şi dogmă; Biserica Ortodoxă Română, istorie şi cultură; Personalităţi ale clerului, monahismului şi laicatului; Patrologie, Teologie şi Hagiografie; Istoria unor locaşuri de cult româneşti; Viaţa, opera şi corespondenţa Mitropolitului Andrei Şaguna*. Cuprinsul acestora elucidează foarte multe aspecte din istoria bisericească de pe teritoriul ţării noastre, încadrându-le în contextul istoriei universale, precum: *Bisericile Ortodoxe în istorie şi în prezent, Creştinii din Orient, Istoria Bisericii Ortodoxe din Imperiul Bizantin, Canonistul Josef von Zhishman şi Biserica Ortodoxă din Monarhia habsburgică, Ortodoxie şi schismă: Rusia, Ucraina, Constantinopol, Tiparul şi Biserica Ortodoxă Română, Istoria Bisericii Româneşti din Transilvania, Cultura română, Ortodoxia şi Apusul, Discursul identitar românesc în perioada interbelică, Vasile Voiculescu şi mişcarea Rugul Aprins, O strălucită monografie britanică a părinţilor capadocieni, Perspective ecumenice asupra papalităţii* şi multe alte subiecte.

Autorul a adunat în acest volum 68 de recenzii şi note de lectură despre cărţi de istorie eceziastică, teologie biblică, patristică, ecumenism, compendii istorico-teologice publicate în perioada 2011-2021. Sunt cărţi şi studii care deschid noi orizonturi în istoria şi istoriografia bisericească, culturală, naţională şi europeană, publicate în ţară şi străinătate. Dintre cărţile recenzate, cinci sunt ale profesorului Nicolae Bocşsan şi zece ale părintelui profesor Mircea Păcurariu, fapt ce demonstrează că amândoi s-au afirmat ca autori prolifici în domeniul istoriografiei ecleziastice româneşti.

Cei care am avut privilegiul să-i cunoaştem pe ambii iluştri profesori, fie în calitate de coordonatori, mentori sau membri în diverse comisii de examen pe durata studiilor doctorale, le-am audiat conferinţele etc., nu putem să nu ne amintim faptul că au oferit fiecăruia sugestii bibliografice, îndemnuri pertinente menite să configureze cercetările noastre în domeniul istoriei bisericeşti, sfaturi în privinţa redactării studiilor ştiinţifice etc. Amândoi au parcurs o carieră academică strălucită, au condus instituţii universitare, au cercetat, scris şi făcut istorie, au colaborat foarte bine în domeniul ştiinţific, au format discipoli şi ne-au lăsat un adevărat tezaur de specialitate.

Nu dezvălui detalii privind viaţa, activitatea şi opera celor doi distinşi profesori universitari, lăsând publicul să descopere, în cuprinsul cărţii, diverse aspecte ce elucidează subiecte din istoria bisericească şi nu numai.

Dr. Mihai FLOROAIA

Consilierea părinţilor – comunicarea nonviolentă

Proiectul Erasmus + „Şi noi putem”, 2019-1-RO 01-KA 01- 062736, vine ca un răspuns la o serie de nevoi şi puncte slabe care necesită intervenţie urgentă, identificate în urma analizei interne în cadrul instituţiei noastre, Liceul Tehnologic „Dimitre Leonida” din Piatra-Neamţ. În cadrul acestui proiect s-au desfăşurat patru cursuri de formare a cadrelor didactice: „Reducerea abandonului şcolar”, „Consilierea părinţilor”, „Diminuarea violenţei şcolare” şi „Educaţie incluzivă”, în locaţii precum Spania şi Grecia.

Alături de alte două colege, am participat la programul de mobilitate cu tema: „Parents&Teachers”-Building Bridges- „Consilierea părinţilor”, desfăşurat în Sevillia-Spania, în perioada 03-07.08.2020. Furnizorul de curs IDevelop Teacher Training SRL ne-a prezentat tehnici moderne de abordare a situaţiilor conflictuale apărute între elevi-părinţii lor-profesori, metode şi tehnici de comunicare verbală şi nonverbală, nonviolentă, concise şi persuasive, pe care le putem aplica în relaţia cu elevii şi părinţii acestora, atât în discuţiile individuale şi de grup, la şedinţele cu părinţii, la orele de consiliere şi orientare. S-a pus accent pe metodele şi tehnicile de descoperire şi evaluare a abilităţilor de gestionare a situaţiilor emoţionale conflictuale, pe capacitatea de a recunoaşte nevoile, temerile şi aşteptările elevilor şi familiile lor pentru a crea un mediu de lucru sigur şi de susţinere, folosind tactici de îmbunătăţire a comunicării cu familiile.

Comunicarea Nonviolentă porneşte de la ideea că fiinţele umane pot şi îşi doresc să aibă compasiune şi empatie ca şi stare implicită. Oamenii recurg la violenţă pentru că nu văd nici un mod de a-şi îndeplini o serie de nevoi pe care ei le au.

Comunicarea non-violentă (NVC) este o abordare a ascultării şi a vorbirii care ne ajută să dăruim din inimă, conectându-ne cu noi înşine şi unul cu celălalt. Şi care permite dezvoltarea unei compasiuni naturale.

Cele patru componente ale NVC sunt **observaţii**, **sentimente**, **nevoi** şi **cereri**:

Observaţie – date specifice, fără a evalua sau judeca („Tu simţi....”).

Sentiment – afirmăm cum ne simţim în raport cu ceea ce observăm, clarificăm („ Când observ acest lucru simt că....”)

Nevoie – articulăm nevoia care creează acest sentiment („Ce nevoi am?”).

Cerere – Acţiunile concrete pe care le solicităm pentru a răspunde nevoilor noastre („Ţi-ar plăcea să...?”).

Judecăm şi criticăm pentru că încercăm să facem cealaltă persoană să se comporte diferit şi să ne îndeplinească nevoile. Dar ceea ce obţinem, de fapt, este că cealaltă persoană devine mai degrabă defensivă.

Psihologul Marshall Rosenberg, care a pus bazele comunicării nonviolente, a ales girafa şi şacalul pentru a simboliza două comportamente diferite pe care o persoană le poate avea într-o anumită situaţie.

Marshall Rosenberg s-a gândit la *girafă* ca simbol reprezentativ al acestui mod de a comunica. De aceea, comunicarea nonviolentă mai este prezentată şi sub denumirea de „limbajul girafei”. Se pare că dintre toate animalele terestre, girafa are cea mai mare inimă în raport cu dimensiunile corpului. Aşadar, Marshall Rosenberg a vrut să redea faptul că girafa este un animal cu o inimă foarte mare, iar comunicarea nonviolentă încurajează un tip de comunicare mai profundă, de la inimă la inimă, care să dezvăluie mai multe lucruri despre noi. De asemenea, girafa are un gât foarte lung, datorită căruia are şi o perspectivă mult mai largă asupra lucrurilor şi reacţionează calm în situaţii de criză.

Girafa reprezintă, în fiecare dintre noi, momente în care avem capacitatea de a face o pauză între stimulul pe care îl primim şi reacţia noastră. Reprezintă acele momente în care suntem în contact cu ceea ce simţim şi cu ceea ce avem nevoie.

Şacalul este privit ca o fiinţă rea, malefică, periculoasă, însă pentru comunicarea nonviolentă şacalul reprezintă acele momente în care nu suntem în contact cu ceea ce simţim şi cu ceea ce avem nevoie, momente în care reacţionăm în virtutea inerţiei, în care ne lăsăm mintea să fie invadată de judecăţi, de etichetări, de interpretări şi exprimăm toate acestea celor cu care intrăm în contact.

Astfel, dialogul nostru interior este adesea „şacalic”, plin de reproşuri faţă de noi înşine, inclusiv în ceea ce priveşte comportamentul nostru ca părinţi sau ca profesori.

În comunicarea nonviolentă nu omul este considerat şacal, ci comportamentul prin care trezim în noi sau în ceilalti sentimente de frică, vinovăţie, ruşine este considerat şacalic. Un alt lucru pe care trebuie să îl conştientizăm e că şacalul nu este decât o girafă cu probleme de comunicare. Aşadar, este foarte uşor ca, prin conştientizare, dându-i şacalului o lecţie de comunicare nonviolentă, să-l putem transforma, îmblânzi şi face din el o superbă girafă.

Pentru a ajunge la acest rezultat, trebuie să tratam şacalul din noi cu respect, înţelegere şi acceptare. Asta înseamnă să acceptăm că există momente în care nu suntem atât de buni şi minunaţi pe cât ne-am dori, că suntem oameni, facem greşeli, inclusiv faţă de copiii noştri.

La baza oricărei forme de furie este o nevoie care nu este îndeplinită. Furia este un rezultat al gândirii care înstrăinează viaţa, care este deconectată de la nevoi. Aceasta indică faptul că suntem preocupaţi în a analiza şi judeca pe cineva, mai degrabă decât să ne concentrăm asupra a ceea ce avem noi nevoie şi să nu obţinem.

În cadrul acestui curs am efectuat ateliere de lucru, jocuri de rol pentru a ne putea îmbunătăţi abilităţile de comunicare, a analiza unele aspecte pentru ca părinţii şi profesorii să facă parte dintr-o echipă de vis pentru a maximiza rezultatele copiilor, să cunoaştem importanţa recunoaşterii nevoilor, sentimentelor şi aşteptărilor în procesul construirii relaţiei cu părinţii.

Am realizat, în urma parcurgerii acestui curs, cât e de important pentru noi, cadrele didactice, să ne conştientizăm mai întâi nivelul de energie (prin exerciţii de masaj corporal pentru antrenarea corpului şi a minţii), să ne observăm şi să ne clarificăm sentimentele şi nevoile, pentru a putea empatiza ulterior cu elevii şi cu părinţii lor.

Prof. Raluca JITARU

SUMAR

Adrian ALUI GHEORGHE – *Note la o expoziţie* * *„Serbarea de la Putna: 1871/2021. Continuitatea unui ideal”* * *Expoziţie documentară deschisă la Centru Cultural „Iacob Putneanul”, Mănăstirea Putna, 15 iunie 2021* (pag. 5, 6)

Angelina BEGU – *Nu se va întoarce nimeni şi niciodată – aici vă vor putrezi oasele* (2) (pag. 7)

Paraschiva BUCIUMANU – *Festivalul Naţional „Garabet Ibrăileanu”, ediţia a IV-a, Roman 2021* (pag. 9)

Gianina BURUIANĂ – *O promoţie care nu a făcut niciodată zgomot, dar a făcut întotdeauna performanţă* (pag. 1, 2) * *Chitara – Destinul unui muzician* (pag. 12, 13) * *Carmen Cărbunariu şi provocarea hiperrealismului* (pag. 16, 17) * *Invitaţie la Căsuţa Păpuşilor* (pag. 17)

Tatiana CARTALEANU – *Ce-ai făcut azi?* (pag. 22)

Gheorghe COJOCARU – *Un documentar despre răpirea Basarabiei* (2) (pag. 8)

Maria DIACONU – *Mulţumesc, Domnule Profesor Constantin Tomşa!* (pag. 21)

Mihai FLOROAIA – *Provocări ale secolului XXI pentru viitorii asistenţi medicali* (pag. 18, 19) * *Pagini din istoriografie bisericească românească* (pag. 22)

Ioan GRĂDINARU – *Putna, 15-17 august 1871* * *150 de ani de la prima serbare a românilor de pretutindeni* (pag. 1, 3, 4)

Raluca JITARU – *Consilierea părinţilor – comunicarea nonviolentă* (pag. 23)

Violeta MOŞU – *Profesoara Cristina Petrariu a câştigat* Premiul Mentor pentru excelenţă în educaţie *(2)* (pag. 10, 11) * Dialog cromatic, *expoziţie colectivă la Roman Art Gallery* (pag. 20) * *Expoziţie aniversară Ioan Popei, la Biblioteca Judeţeană* (pag. 24) * *Pictorul Arcadie Răileanu a lansat primul album de artă* (pag. 24) * *Florin Mircea Zaharescu: pictură de şevalet şi lansare de album* (pag. 24)

Constantin MUNTEANU – *In memoriam: CONSTANTIN TOMŞA* (pag. 1)

Red. – *Rememorări nemţene - iulie 2021* (pag. 2, 3, 4) * *CALENDAR - iulie 2021* (pag. 2) * *Rememorări nemţene - august 2021* (pag. 5, 6, 7) * *Recurs la patrimoniu* (VI) (pag. 14) * *Evaluare Naţională 2021* (pag. 15) * *Bacalaureat 2021* (pag. 15) * *CALENDAR - august 2021* (pag. 19) * *Liceeni romaşcani, în practică la Valencia* (pag. 21)

Mircea Titus ROMANESCU – *Starea de acuarelă - Simpozionul international de acuarelă „Iulia Hălăucescu”, Tarcău, 2021* (pag. 18, 19)

Constantin TOMŞA – *Fişă de dicţionar* (pag. 20)

Mircea ZAHARIA – *Addenda* (pag. 20)

Expoziţie aniversară Ioan Popei, la Biblioteca Judeţeană

Biblioteca Judeţeană „G.T. Kirileanu” Neamţ a găzduit, până la mijlocul lunii iulie, expoziţia de pictură cu lucrări realizate de Ioan Popei, sub genericul „La aniversară”, în Sala Cupola. Pictorul a împlinit joi, 15 iulie, 67 de ani. Tablourile au provenit din colecţiile particulare Victor Kirileanu, Nicolae Gherasim, Ghiţă Popescu, Monica Iosub, Tincuţa şi Emil Neagoie, Elena Popa-Burcă, Cecilia şi Valentin Andrei şi Mădălina Mariuţac.

Vernisajul a avut loc marţi, 6 iulie, în prezenţa familiei pictorului, a colecţionarilor şi a numeroşi iubitori ai artei plastice. Prezentarea critică a fost realizată doct şi sentimental: *Lucrările lui Ioan Popei au luminozitate, au o perspectivă cu totul specială, o muzică şi-o poezie care le definesc ca alcătuire, ca impact vizual şi de ce nu ca virtuozitate. Artistul excelează prin diafanitate, este o bucurie la care participă şi sufletul şi trupul. Ioan Popei este un contemporan care ne recită acest amplu poem al culorii şi al liniştii,* a apreciat preotul poet Dorin Ploscaru.

Nevoia de a picta face parte din nevoile mele. Am foarte multe lucrări în străinătate, întrucât mi-am făcut tot felul de legături cu lumea artei europene. Portretul mamei mele este cea mai recentă lucrare pe care am făcut-o. Un vernisaj nu înseamnă doar să îţi prezinţi lucrările, ci şi o întâlnire de suflet cu cei care vin şi te apreciază, a spus Ioan Popei.

Pictorul s-a născut la 15 iulie 1954, la Agapia, judeţul Neamţ. A absolvit Liceul de Chimie şi Şcoala Populară de Artă din Piatra-Neamţ. S-a lansat în arta plastică în 1976, la Galeriile ziarului *Ceahlăul*, ca membru al Cenaclului plastic al amatorilor „C.D. Stahi”, coordonat de ziaristul Eugen Tureschi. (***Violeta MOŞU***)

Pictorul Arcadie Răileanu a lansat primul album de artă

Dublu eveniment în viaţa artistică pietreană! De curând, plasticianul Arcadie Răileanu a organizat o expoziţia de pictură, la Sestri Art Gallery, prilej cu care a lansat şi primul album de artă pe care l-a dedicat maeştrilor Mihai Grecu şi Andrei Sârbu. Prezenţă originală în spaţiul cultural de la noi, Arcadie

Răileanu a primit în 2018 titlul de „Artistul anului”. Distincţia i-a fost acordată de Uniunea Artiştilor Plastici din România, Filiala Neamţ.

Mă bucur ori de câte ori un artist îşi scoate un album, pentru că este o confirmare a mitului cărţii. Un astfel de album e un vehicul mai eficient pentru opera plastică chiar decât muzeul. Acest album se rostogoleşte în biblioteci, în librării, la prieteni, la familie şi transportă imaginile inventate, visate de Arcadie Răileanu peste tot, ceea ce un tablou nu poate să o facă, a precizat scriitorul Emil Nicolae, critic de artă.

Apărut la Editura Cetatea Doamnei, albumul este prefaţat de scriitorul Mircea V. Ciobanu. „Ca orice om care a mâncat toată viaţa mai mult cultură pe pâine, Arcadie Răileanu şi-a topit, într-un fel sau altul, vasta experienţă culturală şi existenţială în lucrările sale”.

Ec. Carmen Nastasă, directoarea Centrului pentru Cultură şi Artă „Carmen Saeculare” Neamţ, i-a înmânat artistului o diplomă aniversară, în semn de recunoştinţă şi apreciere. „Vă mulţumim pentru tot ce am învăţat de la dumnevoastră şi pentru colaborarea foarte frumoasă pe care am avut-o”, a menţionat Carmen Nastasă.

Albumul îl datorez unor prieteni şi le sunt recunoscător. Locul pentru pictura abstractă parcă mi-a fost rezervat. Lucrurile au mers bine până acum şi sper să meargă în continuare. Să ştiţi că nu m-am lenevit, după ce m-am pensionat de la Şcoala Populară de Artă. Am făcut multe expoziţii, lucrez zilnic, atelierul este exploatat la maxim, a afirmat Arcadie Răileanu.

„Experienţele şcolii ruseşti în spiritul căreia s-a format şi câştigurile artei româneşti au devenit o originală sinteză stilistică între reflexivitatea primilor şi spontaneitatea celor din spaţiul românesc. (...) Compoziţiile anilor din urmă au cedat vremelnic în favoarea structurării imaginii în planuri muzical îmbinate, încât ele lasă impresia unei cerebralităţi detaşate şi pozitive. În ansamblu, pictorul are argumentele profesionalismului şi bucuria de a fi urmat în artă de admiratorii fideli...” – *Valentin Ciucă, critic de artă.*

„Arcadie Răileau e absolut conştient de „calibrul” talentului său, de profunzimea şi proporţiile pe care le poate atinge actul creator. (...) Căci picturile lui A. Răileanu se cer examinate în grup. Fără a-şi subaprecia valoarea lor aparte, ele se doresc întrunite într-un ansamblu. Abia atunci ne dăm seama de proporţiile şi diversitatea „improvizaţiilor” sale” – *Mihai Ştefan Poiată, scriitor, cineast.*

„Răileanu împroaşcă în noi cu bulgări de naivitate şi optimism, şi, deşi bulgării aceştia sunt abstracţi, te miri câtă Bucurie poate da celor care vor Bucurie pentru mica noastră Basarabie” – *Andrei Vartic – regizor de teatru.*

„Pentru Arcadie Răileanu, pictura este ca o necesitate interioară, ca un exerciţiu de mers funambulesc între vis, realitate şi aparenţă, ca un mod de a rămâne în jocul vieţii” – *Ioan Serendiuc, comentator de artă.* (***V. M.***)

Florin Mircea Zaharescu: pictură de şevalet şi lansare de album

Până la mijlocul lunii iulie, Galeria de Artă „Lascăr Vorel” din Piatra-Neamţ a găzduit picturile de şevalet ale cunoscutului sculptor Florin Mircea Zaharescu. Expoziţia a reunit o serie de lucrări din activitatea recentă a artistului, realizate în stilul său inconfundabil.

În cuvântul introductiv, prof. Ştefan Potop, preşedintele Uniunii Artiştilor Plastici, Filiala Neamţ, a subliniat că tablourile lui Florin Mircea Zaharescu sunt unitare, tematice. „Să ştiţi că nu-i o chestiune întâmplătoare, ci o preocupare foarte serioasă a acestui artist de tip renascentist, care se descurcă în toate genurile creaţiei”.

Aceste tablouri nu sunt decât metamorfoze îngheţate, viitoare statui, unde frumuseţea umană e deplină. Picturile lui Florin Mircea Zaharescu curg. Acesta e marele secret. O pictură nu trebuie să-ţi oprească ochiul, să-l rănească, nu trebuie să distrugă curgerea. Deşi suntem trecători pe acest pământ, în realitate, suntem eterni prin devenirile noastre. Florin Mircea Zaharescu este o certitudine a lui azi, bazată pe ceea ce se întâmpla ieri şi ce se va reflecta ca într-o oglindă mâine. Artistul este un demiurg, este un creator de lumi. În momentul în care ne regăsim în el,

devenim şi noi demiurgi, a întărit şi criticul de artă Lucian Strochi. (***V. MOŞU***)

APOSTOLUL – revistă a cadrelor didactice din judeţul Neamţ, serie nouă, apare prin colaborarea Sindicatului Învăţământ Neamţ, Asociaţiei Învăţătorilor din judeţul Neamţ (martie 1999) şi Federaţiei Sindicale a Educaţiei şi Ştiinţei din Republica Moldova (aprilie 2019)

FONDATORI ● noiembrie, 1934: C. Luchian, V. Gaboreanu, V. Scripcaru, M. Stamate, I. Rafail, M. Avădanei ● **martie, 1999:** Florin Florescu, Ştefan Corneanu, Gheorghe Amaicei, Dumitriţa Vasilca

CONSILIUL DE ADMINISTRAŢIE: Gabriel PLOSCĂ – director general, Iosif COVASAN – director economic, Liviu RUSU, Gabriela GRIGORE.

CONSILIUL DE REDACŢIE: *Mircea ZAHARIA – redactor-şef, Constantin TOMŞA – redactor-şef adjunct, Angelina BEGU – redactor-şef adjunct (Chişinău), Mihai FLOROAIA, Gianina BURUIANĂ, Violeta MOŞU, Dorian RADU – DTP; Dorin DAVIDEANU – editor online.*

ISSN - 1582-3121

Redacţia şi administraţia: str. Petru Rareş nr. 24, Piatra Neamţ. Tel/fax: 0233.22.53.32

revista_apostolul @yahoo.com